

ชุดการสอน

เรื่อง การวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดีและวรรณกรรม

วิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

หน่วย ชวนช่างชวนแผน ตอน ชวนช่างถวายนฎिका

ชุดที่ ๔

การวิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์

นางวาสนา ช้องทอง
ตำแหน่งครูชำนาญการ

โรงเรียนท่าชีวิทยาคม อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๑๑

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

ชุดการสอน เรื่อง การวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดีและวรรณกรรม วิชาภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอน รายวิชาภาษาไทย
พื้นฐาน รหัสวิชา ท๓๓๑๐๑ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ
เกี่ยวกับแนวทางการวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดีและวรรณกรรมไทย อันเป็นความรู้พื้นฐาน
ในการวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดีและวรรณกรรมได้อย่างถูกต้อง และนำมาประยุกต์ใช้ใน
ชีวิตจริง

ชุดการสอน ชุดที่ ๔ การวิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์เล่มนี้ ประกอบด้วย คำ
ชี้แจง คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบก่อนเรียน บัตรเนื้อหา บัตรกิจกรรม บัตร
แบบฝึกหัด แบบทดสอบหลังเรียน บัตรเฉลยกิจกรรม บัตรเฉลยแบบฝึกหัด บัตรเฉลย
แบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน บรรณานุกรม

การสร้างชุดการสอนครั้งนี้ ผู้จัดทำได้ศึกษาค้นคว้ารูปแบบ การจัดทำจากตำรา
เอกสารทางวิชาการต่างๆ ตลอดจนคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ภายในชุดการสอนจัด
เรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก ใช้ภาษาชัดเจนเข้าใจง่าย กิจกรรมหลากหลาย และ
ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์แก่ผู้เรียน

ขอขอบคุณผู้ให้คำปรึกษาแนะนำทุกท่าน ที่ได้กรุณาตรวจสอบความถูกต้องและ
ให้คำแนะนำในการจัดทำ ผู้จัดทำขอขอบพระคุณในความกรุณาเป็นอย่างสูงไว้ในโอกาสนี้
หวังเป็นอย่างยิ่งว่า ชุดการสอนเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อครูผู้สอน และนักเรียนที่จะ
นำไปใช้ในการเรียนการสอน เพื่อได้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรต่อไป

วาสนา ช้องทอง

 สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
คำชี้แจง	๑
คู่มือครู	๒
แผนการจัดการเรียนรู้	๓
คู่มือนักเรียน	๒๔
แบบทดสอบก่อนเรียน	๒๖
บัตรเนื้อหาที่ ๔.๑	๒๙
บัตรกิจกรรมที่ ๔.๑	๓๓
บัตรเนื้อหาที่ ๔.๒	๓๕
บัตรกิจกรรมที่ ๔.๒	๔๕
บัตรเนื้อหาที่ ๔.๓	๔๗
บัตรกิจกรรมที่ ๔.๓	๕๒
บัตรเนื้อหาที่ ๔.๔	๕๔
บัตรกิจกรรมที่ ๔.๔	๕๘
บัตรแบบฝึกหัดที่ ๔.๑	๖๐
แบบทดสอบหลังเรียน ชุดที่ ๔	๖๘
บัตรเฉลยแบบทดสอบก่อน-หลังเรียน	๗๒
บรรณานุกรม	๗๓

คำชี้แจง

ชุดการสอน เรื่อง การวิเคราะห์คุณค่าวรรณคดีและวรรณกรรม วิชาภาษาไทย
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ เป็นสื่อสำหรับใช้ประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาพื้นฐาน
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้
 ๒ หน่วย คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ขุนช้างขุนแผน ตอนขุนช้างถวายฎีกา และหน่วยการ
 เรียนรู้ที่ ๒ กาพย์เห่เรือ ชุดการสอนทั้งหมดมี จำนวน ๑๐ ชุด ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา

ชุดที่ ๑ ประวัติความเป็นมาและเนื้อเรื่อง

ชุดที่ ๒ การอ่านแปลความ ดีความ และขยายความ

ชุดที่ ๓ การวิเคราะห์คุณค่าด้านเนื้อหา

ชุดที่ ๔ การวิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์

ชุดที่ ๕ การวิเคราะห์คุณค่าด้านสังคม

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ กาพย์เห่เรือ

ชุดที่ ๖ ประวัติความเป็นมาและเนื้อเรื่อง

ชุดที่ ๗ การอ่านแปลความ ดีความ และขยายความ

ชุดที่ ๘ การวิเคราะห์คุณค่าด้านเนื้อหา

ชุดที่ ๙ การวิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์

ชุดที่ ๑๐ การวิเคราะห์คุณค่าด้านสังคม

ชุดการสอนเล่มนี้ เป็นชุดที่ ๔ การวิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์

ใช้เวลาในการเรียนการสอน รวม ๒ ชั่วโมง

ชุดที่ ๔ การวิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์
เวลา ๒ ชั่วโมง

คำชี้แจง

๑. ส่วนประกอบของชุดการสอน ชุดที่ ๔ ประกอบด้วย

๑.๑ คู่มือครูพร้อมแผนการจัดการเรียนรู้

๑.๒ คู่มือนักเรียน

๑.๒.๑ แบบทดสอบก่อนเรียน

๑.๒.๒ บัตรเนื้อหา

๑.๒.๓ บัตรกิจกรรม

๑.๒.๔ แบบฝึกหัด

๑.๒.๕ แบบทดสอบหลังเรียน

๑.๒.๖ บัตรเฉลย

๑.๓ บรรณานุกรม

๒. บทบาทของครูผู้สอน

๒.๑ จัดเตรียมเอกสารให้พร้อมตามจำนวนนักเรียน

๒.๒ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามลำดับขั้นตอน

๒.๓ เป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำแก่นักเรียนในขณะที่ทำกิจกรรม

๓. สื่อและอุปกรณ์ที่ครูผู้สอนต้องเตรียมล่วงหน้า

๓.๑ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องฉายโปรเจกเตอร์

๓.๒ บัตรคำประพันธ์

๔. การจัดชั้นเรียน

ให้นักเรียนศึกษาบัตรเนื้อหาและปฏิบัติกิจกรรมตามที่กำหนด

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	รายวิชาภาษาไทย	รหัสวิชา ท๓๓๑๐๑
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอนขุนช้างถวายฎีกา		ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ การพิจารณาคุณค่าทางด้านวรรณศิลป์		เวลา ๒ ชั่วโมง

๑. มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ท ๕.๑ เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิจาร์ณวรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ตัวชี้วัด ท ๕.๑ ม.๔-๖/๓ วิเคราะห์และประเมินคุณค่าด้านวรรณศิลป์ของวรรณคดีและวรรณกรรมในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ

๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

คุณค่าทางด้านวรรณศิลป์เป็นคุณค่าทางด้านการแต่งที่ผู้ประพันธ์ใช้กลวิธีในการแต่งที่น่าสนใจ รู้จักเลือกสรรคำมาเรียงร้อยให้เกิดความงาม ความไพเราะ มีความหมายลึกซึ้งกินใจ ทำให้ผู้อ่านได้รับความเพลิดเพลิน ได้รับความรู้ ข้อคิด และคติธรรมที่เป็นประโยชน์ และนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ผู้อ่านควรอ่านอย่างพินิจ พิเคราะห์ พิจารณาคุณค่าของวรรณคดีที่อ่าน เพื่อให้เกิดความรู้และซาบซึ้งในความงามของภาษา

๓. จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้ (K)

๔.๑ นักเรียนสามารถอธิบายแนวทางการพิจารณาคุณค่าทางด้านวรรณศิลป์ได้

๔.๒ นักเรียนสามารถยกตัวอย่างบทประพันธ์ที่มีคุณค่าทางด้านวรรณศิลป์จากวรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอนขุนช้างถวายฎีกาได้

ด้านทักษะและกระบวนการ (P)

๔.๓ นักเรียนสามารถวิเคราะห์และประเมินคุณค่าด้านวรรณศิลป์ของวรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผนตอนขุนช้างถวายฎีกาได้

ด้านเจตคติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์(A)

๔.๔ นักเรียนมีนิสัยใฝ่เรียนรู้

๔. สาระการเรียนรู้

๔.๑ แนวทางการพิจารณาคุณค่าทางด้านวรรณศิลป์

- การสรรคำ
- การใช้โวหาร
- โวหารภาพพจน์
- ลีลาการประพันธ์

๔.๒ วรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอนขุนช้างถวายฎีกา

๕. สมรรถนะของผู้เรียน

๕.๑ ความสามารถในการสื่อสาร

๕.๒ ความสามารถในการคิด

๖. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

มุ่งมั่นในการทำงาน

๗. ชิ้นงาน/ภาระงาน

๗.๑ บัตรกิจกรรม ๔.๑-๔.๔ การพิจารณาคุณค่าทางด้านวรรณศิลป์

๗.๒ บัตรแบบฝึกหัดที่ ๔.๑ การวิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์

๘. การวัดและประเมินผล

สิ่งที่วัด	วิธีการวัดและ ประเมินผล	เครื่องมือวัดและ ประเมินผล	เกณฑ์การวัดและ ประเมินผล
ด้านความรู้(K) -นักเรียนอธิบายแนวทางการ พิจารณาคคุณค่าทางด้าน วรรณศิลป์ได้ -นักเรียนยกตัวอย่าง บทประพันธ์ที่มีคุณค่าด้าน วรรณศิลป์ได้	ตรวจแบบทดสอบ ประเมินบัตริยกรรม	แบบทดสอบก่อน เรียน-หลังเรียน บัตริยกรรมบัตริ	ความก้าวหน้าคะแนน ก่อนเรียนกับหลังเรียน คะแนนร้อยละ ๗๐ ขึ้นไป
ด้านทักษะ/กระบวนการ (P) นักเรียนวิเคราะห์และประเมิน คุณค่าด้านวรรณศิลป์ได้	ตรวจแบบฝึกหัด	บัตริแบบฝึกหัดที่ ๔.๑	คะแนนร้อยละ ๗๐ ขึ้นไป
	ประเมินการนำเสนอ ผลงาน	แบบประเมินการ นำเสนอผลงาน	ระดับคุณภาพ ดี ขึ้นไป
ด้านเจตคติและคุณลักษณะ อันพึงประสงค์(A) -ใฝ่เรียนรู้ -ความตั้งใจในการทำงาน	สังเกตพฤติกรรมการ ทำงานกลุ่ม	แบบสังเกตพฤติกรรม การทำงานกลุ่ม	ระดับคุณภาพ ดี ขึ้นไป

๙. กิจกรรมการเรียนรู้

(ชั่วโมงที่ ๑)

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

๑. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ

๒. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน ครูตรวจและแจ้งผลให้นักเรียนทราบ

๓. นักเรียนอ่านบทกวีร่วมสมัย “เมืองงานบนลานขยะ” ของ ศิวกานท์ ปทุมสูติ แล้วร่วมกัน
 อภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่อ่าน และคุณค่าที่ได้จากบทประพันธ์

ขั้นให้ความรู้

๔. นักเรียนศึกษาความรู้ จากบัตรเนื้อหา เรื่อง การวิเคราะห์คุณค่าทางด้านวรรณศิลป์
 โดยให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๔ กลุ่ม แต่ละกลุ่มเลือกประธาน และเลขานุการ ให้ตั้งชื่อกลุ่มเป็นชื่อตัว
 ละครในเรื่อง ขุนช้างขุนแผน และศึกษาในประเด็นต่อไปนี้

กลุ่มขุนช้าง	ศึกษาเรื่อง การสรรคำ
กลุ่มขุนแผน	ศึกษาเรื่อง การใช้โวหาร
กลุ่มวันทอง	ศึกษาเรื่อง การใช้ภาพพจน์
กลุ่มพลายงาม	ศึกษาเรื่อง สลีลาการประพันธ์

ขั้นปฏิบัติ

๖. นักเรียนแต่ละกลุ่ม รับผิดชอบกิจกรรม ตามประเด็นที่ศึกษา ระดมความคิดร่วมกัน ทำกิจกรรมลงในบัตรกิจกรรมที่ได้รับ และเตรียมนำเสนอผลงานกลุ่มหน้าชั้นเรียนที่ละกลุ่มตามลำดับจนครบทุกกลุ่ม

ขั้นสรุป

๗. ครูประเมินการนำเสนอผลงานและแจ้งผลให้นักเรียนทราบเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขในครั้งต่อไป

(ชั่วโมงที่ ๒)

๑. ครูทบทวนความรู้เดิม เรื่องแนวทางการพิจารณาคุณค่าทางด้านวรรณศิลป์

๒. ปฏิบัติกิจกรรมต่อจากชั่วโมงที่แล้ว โดยใช้กลุ่มเดิม แต่เปลี่ยนฐานการเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมจนครบทุกฐาน

๓. ครูสังเกตและประเมินพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนขณะที่นักเรียนทำกิจกรรม

๔. ตัวแทนนักเรียนแต่ละกลุ่มรวบรวมบัตรกิจกรรม ทั้งหมดส่งครูตรวจ

๕. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียน

๖. นักเรียนทำแบบฝึกหัดที่ ๔.๑

๗. ครูและนักเรียนร่วมกันตรวจแบบฝึกหัดและแจ้งผลให้นักเรียนทราบ

๘. ทำแบบทดสอบหลังเรียนชุดที่ ๔ ครูตรวจและแจ้งผลให้นักเรียนทราบ

๑๐. สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

๑. หนังสือเรียนภาษาไทย วรรณคดีและวรรณกรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

๒. บัตรคำประพันธ์ “มโหรีบนลานขยะ”

๓. ชุดการสอน ชุดที่ ๔ การวิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์

ความคิดเห็นของผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

บันทึกผลหลังการสอน

ผลการสอน

๑. ด้านความรู้ (K)

.....

.....

.....

๒. ด้านทักษะ/กระบวนการ(P)

.....

.....

.....

๓. ด้านเจตคติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A)

.....

.....

.....

ปัญหา / อุปสรรค / แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ลงชื่อ

(.....)

...../...../.....

มีงานบนลานขยะ

ไม้กวาดเก่ามีอกร้านกรำงานกวาด
 หยดยืนปานเหงื่อบ้างข้างถนน
 ทำหน้าที่ที่ทำอย่างจำทน
 เพราะความจนต้อยต่ำกรรมกร
 ก้มหน้าดูดุดเงินจากงานง่าย
 เก็บความกระดากอายเอาไว้ก่อน
 ภาระมากปากท้องต้องอาทร
 ไม่อาจเลี้ยงเกียจจนเลื่องงานงาม
 ตาหลบตาหลายคู่ความรู้สึก
 เกรงเขานึกถึงเกียจมองเหยียดหยาม
 แม้เขาถ่มทิ้งต่อหน้าก็ตาม
 มีอาจห้ามน้ำใจเขาได้เลย
 คนทิ้งทิ้งตามใจได้เกลื่อนกลาด
 คนตามเก็บตามกวาดก็กวาดเฉย
 ระเบียบบทกฎหมายไม่ค้ำเคย
 หากใครเคร่งเขว่าเขยจนหน้าชา
 ถังขยะยื่นเงยบอย่างคนเหงา
 ไกลมือเขาก็คล้ายเหมือนไร้ค่า
 คำขวัญคำประกาศโทษโฆษณา
 ออกกลบหูเกลื่อนตาใครตรึกตรอง
 กวาดไปเถอะกวาดไปให้สะอาด
 กวาดกันทั้งปี่ชาติกวาดให้คล่อง
 ตราบที่คนมั่งง่ายมีกายกอง
 ก็ต้องเพิ่มไม้กวาดให้เยอะ!^๑

¹ ศิวกานท์ ปทุมสูติ, **บทกวีร่วมสมัย**, พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๕๖), ๒๙-๓๐.

แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

ชื่อกลุ่มผู้รับการประเมิน.....

ลำดับที่	รายการประเมิน	คะแนน				รวม คะแนน
		๔	๓	๒	๑	
๑.	ความพร้อมในการรายงาน					
๒.	ความชัดเจนถูกต้องของการใช้ภาษาในการนำเสนอ					
๓.	ความถูกต้องสมบูรณ์ของผลงาน					
๔.	ความสามารถในการตอบข้อซักถาม					
๕.	ความน่าสนใจของกลวิธีในการนำเสนอผลงาน					
	รวมคะแนน					

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

เกณฑ์การให้คะแนน	เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ
๔ คะแนน = ดีมาก	๑๖ - ๒๐ คะแนน = ดีมาก
๓ คะแนน = ดี	๑๑ - ๑๕ คะแนน = ดี
๒ คะแนน = พอใช้	๖ - ๑๐ คะแนน = พอใช้
๑ คะแนน = ปรับปรุง	๑ - ๕ คะแนน = ปรับปรุง

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

คำชี้แจง : ครูประเมินพฤติกรรมของนักเรียน แล้วให้คะแนนลงในช่องที่ตรงกับพฤติกรรมนักเรียน

ท.ม.	ชื่อ -สกุล	ความร่วมมือในการทำงาน	ความสนใจ เพื่อเสียสละ	มุ่งมั่นในการทำงาน	การแสดงความคิดเห็น	การวางแผนการทำงาน	รวม	สรุปผลการประเมิน	
		ค	ค	ค	ค	ค		ผ่าน	ไม่ผ่าน
							๒๐		
๑.									
๒.									
๓.									
๔.									
๕.									
๖.									
๗.									
๘.									
๙.									
๑๐.									
๑๑.									
๑๒.									
๑๓.									
๑๔.									

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)
...../...../.....

เกณฑ์การให้คะแนน

ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ	ให้	๔	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบ่อยครั้ง	ให้	๓	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมบางครั้ง	ให้	๒	คะแนน
ปฏิบัติหรือแสดงพฤติกรรมน้อยครั้ง	ให้	๑	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๗-๒๐	ดีมาก
๑๓-๑๖	ดี
๙-๑๒	พอใช้
๕-๘	ปรับปรุง

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญผู้เรียน

สมรรถนะด้านที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร

ที่	ชื่อ - สกุล	ข้อ	ข้อ	ข้อ	ข้อ	รวม คะแนน	ระดับ คุณภาพ
๑							
๒							
๓							
๔							
๕							
๖							
๗							
๘							
๙							
๑๐							
๑๑							
๑๒							
๑๓							
๑๔							

สรุปผลการประเมิน

นักเรียนทั้งหมด จำนวน.....คน

ผ่านเกณฑ์ประเมินสมรรถนะ จำนวน.....คน คิดเป็นร้อยละ.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

เกณฑ์การประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

สมรรถนะที่ ๑ ความสามารถในการสื่อสาร

ตัวชี้วัดที่ ๑ ใช้ภาษาถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึกและทัศนะของตนเองด้วยการพูดและการเขียน

พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	พอใช้ (๑)	ปรับปรุง (๐)
๑.พูดถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดู ด้วยภาษาของตนเองพร้อมยกตัวอย่างประกอบได้	พูดถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดู ด้วยภาษาของตนเองพร้อมยกตัวอย่างประกอบ สอดคล้องกับเรื่องที่ถ่ายทอด	พูดถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดู ด้วยภาษาของตนเองพร้อมยกตัวอย่างประกอบแต่ไม่สอดคล้องกับเรื่องที่ถ่ายทอด	พูดถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดู ด้วยภาษาของตนเอง	พูดถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดู ตามแบบ
๒.พูดถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดู ด้วยภาษาของตนเองพร้อมยกตัวอย่างประกอบได้	พูดถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดู ด้วยภาษาของตนเองพร้อมยกตัวอย่างประกอบ สอดคล้องกับเรื่องที่ถ่ายทอด	พูดถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดู ด้วยภาษาของตนเองพร้อมยกตัวอย่างประกอบแต่ไม่สอดคล้องกับเรื่องที่ถ่ายทอด	พูดถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดู ด้วยภาษาของตนเองและไม่มีตัวอย่างประกอบ	พูดถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดู ตามแบบ

พฤติกรรมบ่งชี้	ระดับคุณภาพ			
	ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	พอใช้ (๑)	ปรับปรุง (๐)
๓.เขียนถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดู ด้วยภาษาของตนเองพร้อมยกตัวอย่างประกอบได้	เขียนถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดู ด้วยภาษาของตนเองพร้อมยกตัวอย่างประกอบ สอดคล้องกับเรื่องที่ถ่ายทอด	เขียนถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดู ด้วยภาษาของตนเองพร้อมยกตัวอย่างประกอบแต่ไม่ สอดคล้องกับเรื่องที่ถ่ายทอด	เขียนถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดู ด้วยภาษาของตนเองแต่ไม่มีตัวอย่างประกอบ	เขียนถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดู ตามแบบ
๔.เขียนถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดู ด้วยภาษาของตนเองพร้อมยกตัวอย่างประกอบได้	เขียนถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดู ด้วยภาษาของตนเองพร้อมยกตัวอย่างประกอบ สอดคล้องกับเรื่องที่ถ่ายทอด	เขียนถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดู ด้วยภาษาของตนเองพร้อมยกตัวอย่างประกอบแต่ไม่ สอดคล้องกับเรื่องที่ถ่ายทอด	เขียนถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดู ด้วยภาษาของตนเองและไม่มีตัวอย่างประกอบ	เขียนถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก และทัศนะของตนเองจากสารที่อ่าน ฟัง หรือดู ตามแบบ

เกณฑ์การประเมิน	เกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพ
ให้ ๓ คะแนน ปฏิบัติในระดับ ดีเยี่ยม	๑๐-๑๒ ระดับคุณภาพ ดีเยี่ยม
ให้ ๒ คะแนน ปฏิบัติในระดับ ดี	๗-๙ ระดับคุณภาพ ดี
ให้ ๑ คะแนน ปฏิบัติในระดับ พอใช้	๔-๖ ระดับคุณภาพ พอใช้
ให้ ๐ คะแนน ปฏิบัติในระดับ ปรับปรุง	๐-๓ ระดับคุณภาพ ปรับปรุง

หมายเหตุ นักเรียนต้องได้ระดับ พอใช้ ขึ้นไป ผ่านเกณฑ์

แบบประเมินสมรรถนะสำคัญผู้เรียน

สมรรถนะด้านที่ ๒ ความสามารถในการคิด

ที่	ชื่อ - สกุล	ข้อ	ข้อ	ข้อ	ข้อ	ข้อ	รวม คะแนน	ระดับ คุณภาพ
๑								
๒								
๓								
๔								
๕								
๖								
๗								
๘								
๙								
๑๐								
๑๑								
๑๒								
๑๓								
๑๔								

สรุปผลการประเมิน

นักเรียนทั้งหมด จำนวน.....คน

ผ่านเกณฑ์ประเมินสมรรถนะ จำนวน.....คน คิดเป็นร้อยละ.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

เกณฑ์การประเมินสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

สมรรถนะด้าน	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
		ดีเยี่ยม (3)	ดี (2)	ผ่าน (1)	มผ. (0)
ความสามารถ ในการคิด	1. มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์				
	2. มีทักษะในการคิดนอกกรอบอย่างสร้างสรรค์				
	3. สามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ				
	4. มีความสามารถในการคิดอย่างมีระบบ				
	5. ตัดสินใจแก้ปัญหาเกี่ยวกับตนเองได้				
	สรุป				

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ

ดีเยี่ยม	- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ	ให้ 3 คะแนน
ดี	- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง	ให้ 2 คะแนน
ผ่าน	- พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ 1 คะแนน
ไม่ผ่าน	- ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ	
ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
13 - 15	ดีเยี่ยม
9 - 12	ดี
1 - 8	พอใช้
0	ไม่ผ่าน

แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	มผ. (๐)
ข้อ ๔. ใฝ่เรียนรู้	๑. ตั้งใจเรียน เอาใจใส่และความเพียรพยายามในการเรียนรู้				
	๒. สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์				
	๓. แสวงหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน				
	๔. มีการจดบันทึกความรู้ อย่างเป็นระบบและ สรุปเป็นองค์ความรู้				
	๕. แลกเปลี่ยนความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน				
	สรุป				

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ

ดีเยี่ยม	- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ	ให้ ๓ คะแนน
ดี	- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง	ให้ ๒ คะแนน
ผ่าน	- พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ ๑ คะแนน
ไม่ผ่าน	- ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ ๐ คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ	
ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๑๓ - ๑๕	ดีเยี่ยม
๙ - ๑๒	ดี
๑ - ๘	พอใช้
๐	ไม่ผ่าน

ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ข้อ ๔ ใฝ่เรียนรู้

ที่	ชื่อ-สกุล	ข้อ ๔.๑	ข้อ ๔.๒	ข้อ ๔.๓	ข้อ ๔.๔	ข้อ ๔.๕	ข้อ	รวม	ระดับ คุณ ภาพ

สรุปผลการประเมิน

นักเรียนทั้งหมด จำนวน.....คน

ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จำนวน.....คน คิดเป็นร้อยละ.....

หมายเหตุ นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินมีแนวทางปรับปรุงแก้ไขดังนี้

.....

.....

...

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

คำชี้แจง : ให้ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะ อันพึงประสงค์	รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			
		ดีเยี่ยม (๓)	ดี (๒)	ผ่าน (๑)	มผ. (๐)
ข้อ ๖. มุ่งมั่นในการทำงาน	๑. มีความตั้งใจ และพยายามในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย				
	๒. มีความอดทน และไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคเพื่อให้ทำงานสำเร็จ				
	๓. มีความรับผิดชอบในการทำงาน				
	สรุป				

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ

ดีเยี่ยม	- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ	ให้ ๓ คะแนน
ดี	- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง	ให้ ๒ คะแนน
ผ่าน	- พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง	ให้ ๑ คะแนน
ไม่ผ่าน	- ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม	ให้ ๐ คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ	
ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
๘ - ๙	ดีเยี่ยม
๖ - ๗	ดี
๑ - ๕	พอใช้
๐	ไม่ผ่าน

ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ข้อ ๖ มุ่งมั่นในการทำงาน

ที่	ชื่อ-สกุล	ข้อ ๖.๑	ข้อ ๖.๒	ข้อ ๖.๓	ข้อ	ข้อ	ข้อ	รวม	ระดับ คุณ ภาพ

สรุปผลการประเมิน

นักเรียนทั้งหมด จำนวน.....คน

ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จำนวน.....คน คิดเป็นร้อยละ.....

หมายเหตุ นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินมีแนวทางปรับปรุงแก้ไขดังนี้

.....

.....

...

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

(.....)

แบบบันทึกคะแนนก่อนเรียน-หลังเรียน
ชุดที่ ๔ การวิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์

ที่	ชื่อ-สกุล	ทดสอบก่อนเรียน	ทดสอบหลังเรียน	ความก้าวหน้า
		๑๐	๑๐	
๑				
๒				
๓				
๔				
๕				
๖				
๗				
๘				
๙				
๑๐				
๑๑				
๑๒				
๑๓				
๑๔				
	รวมคะแนน			
	ร้อยละ			

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

แบบบันทึกคะแนนแบบฝึกหัด/บัตรกิจกรรม
ชุดที่ ๔ การวิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์

ที่	ชื่อ-สกุล	แบบฝึกหัดที่ ๔.๑	บัตร กิจกรรม	รวมคะแนน	ร้อยละ
		๑๐	๑๐	๒๐	
๑					
๒					
๓					
๔					
๕					
๖					
๗					
๘					
๙					
๑๐					
๑๑					
๑๒					
๑๓					
๑๔					
	รวม				
	ร้อยละ				

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

คู่มือนักเรียน

ชุดที่ ๔

การวิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์

เวลา ๒ ชั่วโมง

คำชี้แจงสำหรับนักเรียน

๑. สิ่งที่นักเรียนจะได้รับมีดังนี้

- ๑.๑ บัตรคำสั่ง
- ๑.๒ แบบทดสอบก่อนเรียน
- ๑.๓ บัตรเนื้อหาที่
- ๑.๔ บัตรกิจกรรม
- ๑.๕ บัตรแบบฝึกหัด
- ๑.๖ แบบทดสอบหลังเรียน
- ๑.๗ บัตรเฉลย

๒. จุดประสงค์การเรียนรู้

๒.๑ นักเรียนสามารถอธิบายแนวทางการพิจารณาคุณค่าทางด้านวรรณศิลป์ได้

๒.๒ นักเรียนสามารถยกตัวอย่างบทประพันธ์ที่มีคุณค่าทางด้านวรรณศิลป์จากวรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอนขุนช้างถวายฎีกาได้

๓.๓ นักเรียนสามารถวิเคราะห์และประเมินคุณค่าด้านวรรณศิลป์ของวรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผนตอนขุนช้างถวายฎีกาได้

๓.๔ นักเรียนมีนิสัยใฝ่เรียนรู้

๓. กิจกรรมที่นักเรียนต้องปฏิบัติ

- ๓.๑ ตรวจสอบเอกสารที่ได้รับให้ครบถ้วน
- ๓.๒ ปฏิบัติตามบัตรคำสั่ง

บัตรคำสั่ง

โปรดอ่านบัตรคำสั่งก่อนปฏิบัติกิจกรรม

๑. นักเรียนควรฟังครูชี้แจงก่อนลงมือปฏิบัติกิจกรรม
๒. ห้ามนักเรียนขีดเขียนลงในบัตรคำสั่ง บัตรเนื้อหา บัตรแบบทดสอบ
๓. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน
๔. นักเรียนอ่านบัตรเนื้อหา แล้วลงมือปฏิบัติ ในบัตรกิจกรรม
๕. ทำแบบฝึกหัดลงในบัตรแบบฝึกหัด
๖. ทำแบบทดสอบหลังเรียน
๗. ตรวจคำตอบจากบัตรเฉลย
๘. เมื่อปฏิบัติกิจกรรมเรียบร้อยแล้ว ให้ทุกคนเก็บชุดการสอนส่งคืนครูผู้สอน
๙. นักเรียนควรมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองในการทำแบบทดสอบ
๑๐. หากนักเรียนมีข้อสงสัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนให้สอบถามครูผู้สอน

แบบทดสอบก่อนเรียน ชุดที่ ๔

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียวแล้วทำเครื่องหมาย X ลงใน
กระดาษคำตอบ

๑. การพลิกแพลงภาษาที่ใช้พูดและเขียนให้แปลกออกไปจากที่ใช้อยู่เป็นปกติก่อให้เกิดจินตภาพ หมายถึงข้อใด

- ก. การสรรคำ
- ข. การเรียบเรียงคำ
- ค. ลีลาการประพันธ์
- ง. การใช้โวหารภาพพจน์

๒. “จากความรู้วุ่นวายสู่ความว่าง จากความมืดมาสว่างอย่างฉะฉาน
จากความร้อนระอุเป็นเย็นนิรันดร์ ไม่รู้พลันพลิกเห็นเป็นความรู้”
คุณค่าด้านวรรณศิลป์ของบทประพันธ์ข้างต้นคือข้อใด

- ก. การเล่นเสียงสัมผัส
- ข. การซ้ำคำเน้นความหมาย
- ค. การเล่นคำหลากหลายความหมาย
- ง. การใช้คำที่มีความหมายขัดแย้งกัน

๓. การสมมติสิ่งต่างๆ ให้มีกิริยาอาการ ความรู้สึกเหมือนมนุษย์ หมายถึงข้อใด

- ก. บุคคลวัต
- ข. อุปลักษณ์
- ค. อติพจน์
- ง. สัทพจน์

๔. “บางระมาดมาดหมายสายสวาท ว่าสมมาดเหมือนใจแล้วไม่เหมือน
 แสนสวาทมาดหมายมาหลายเดือน มีแต่เคลื่อนแคล้วคลาดประหลาดใจ”
 ข้อใดไม่ปรากฏในคำประพันธ์ข้างต้น

- ก. การซ้ำคำ
- ข. การเล่นเสียงสัมผัส
- ค. การเล่นคำพ้องเสียง
- ง. การเล่นคำตรงกันข้าม

๕. “ตกว่ากูหาเป็นเจ้าชีวิตไม่ มึงถือใจว่าเป็นเจ้าที่โรงโขน
 เป็นไม่มีอาญาสิทธิ์คิดตั้งโดน เทียวทำโจรใจคะนองจองหองครัน
 เลี้ยงมึงไม่ได้อายใจร้าย ขอบแต่เขียนสองหวายตลอดสัน
 แล้วกลับความถามข้างวันทองพลัน เออเมื่อมันจุดคร่าพามึงไป”
 คำประพันธ์ข้างต้นใช้ลีลาการประพันธ์ตามข้อใด

- ก. เสาวรจนี
- ข. นารีปราโมทย์
- ค. พิโรธวาที
- ง. สัลลาปังคพิสัย

๖. “ฉับฉวยชกฉกซ้ำ ฉุกฉับ
 โถมทุบทุ้มถองทับ ถีบทำว
 เตะตีต้อยตูปตบ ตบตัก
 หมดหมู่เมงมอญม้าว ม้านเมื่อหมางเมน”

คำประพันธ์ข้างต้น ไม่ใช้กลวิธีการแต่ง ในข้อใด

- ก. การเล่นคำซ้ำ
- ข. การเล่นสัมผัสสระ
- ค. การเล่นสัมผัสอักษร
- ง. การเลียนเสียงธรรมชาติ

๗. “เงียบสัตว์จัตุบาท ดาวดาษเดือนสว่างกระจ่างไข
 น้ำค้างตกกระเซ็นเย็นเยือกใจ สงัดเสียงคนใครไม่พูดจา
 ได้ยินเสียงฆ้องย่าประจำวัง ลอยลมล่องดังถึงเคหา
 คະเนนบ่อย่ามได้สามครา ดูเวลาปลอดห่วงทักทิน”
 คำประพันธ์ข้างต้นใช้โวหารใดในการประพันธ์

- ก. อุปมาโวหาร
- ข. บรรยายโวหาร
- ค. พรรณนาโวหาร
- ง. สาธกโวหาร

๘. “ใจน้องมิให้หมองอารมณ์หม่อม ไม่ตัดใจให้ตรอมเสนาหา
 ถ้ำตักรักหักใจแล้วไม่มา หม่อมอย่าว่าเลยว่ฉันไม่คีนคิด”
 คำประพันธ์ข้างต้นใช้ลีลาการประพันธ์ตามข้อใด

- ก. เสาวรจนี
- ข. นารีปราโมทย์
- ค. พิโรธวาที
- ง. สัลลาปึงคพิสัย

๙. ข้อใดใช้ภาพพจน์แตกต่างจากข้ออื่น

- ก. ลมระเริงลู่วิวพลีระลอก สัพยอกยอไม้ไปลื้อล่อง
- ข. หางนกยูงระย้าเรียคลอเคลียน้ำ แพนดอกฉ่ำซ้อยช่อวิจิตร
- ค. เห็นคล้ายปลาว่ายเฉยฉวยนฉวัด ระลอกซัดลาดกระเซ็นขึ้นเต็นหยอย
- ง. ฝ้าแห่งนดูดวงแขชะเง้อพักตร์ เห็นจันทร์ซักรถร่อนเวหาเหิน

๑๐. “จอกแทนแพเสาสำเภาใหญ่ จะทอดมเท่าไรไม่รู้ลึก
 เหมือนมหาสมุทรสุดซึ้งซีก น้ำลึกเหลือจะหยั่งกระทั่งดิน”
 คำประพันธ์ข้างต้นใช้โวหารภาพพจน์ชนิดใด

- ก. อุปลักษณ์
- ข. อุปมา
- ค. สัพพจน์
- ง. บุคคลวัต

วรรณศิลป์ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญซึ่งช่วยส่งเสริมให้วรรณกรรมมีคุณค่า น่าสนใจ คำว่า “วรรณศิลป์” หมายถึง ลักษณะดีเด่นทางด้านวิธีแต่ง การเลือกใช้ถ้อยคำ สำนวน ลีลา ประโยค และความเรียงต่าง ๆ ที่ประณีตงดงาม มีความหมายลึกซึ้งกินใจ ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการ ซึ่งมีแนวทางในการพิจารณาดังนี้

๑. การสรรคำ เป็นการเลือกเฟ้นใช้คำให้เหมาะสม มีเสียงไพเราะ และความหมายคมคาย ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการ

๑.๑ การเล่นคำ การเล่นคำมีหลายลักษณะ เช่น เล่นคำสัมผัสใน ซึ่งมีทั้งสัมผัสอักษรและสัมผัสสระ การเล่นคำพ้อง การเล่นคำคำเดียวในต้นวรรค ตัวอย่างเช่น

๑. การเล่นสัมผัสอักษร

กลางลึงลึงลอดไม้	กลางลึง
แลลูกลึงลงชิง	ลูกไม้
ลึงลมไล่ลมตึง	ลึงโลด หนีนา
แลลูกลึงลงไหล์	ลอดเลี้ยวกลางลึง
	(ลิลิตพระลอ)

๒. การเล่นสัมผัสสระ

โ้คลองขวางทางแดนแสนโสทก	ดูบนบกก็แต่ล้วนลึงแสม
เลียบตลิ่งวิ่งตามชาวเรือแพ	ทำลอบแลหลอนหลอกตะคอกคน
คำโบราณท่านผูกทุกสิ่ง	เขาว่าลึงจองทองทำพองชน
ทำหลุกหลิกเหลือกลานพาลลูกกลน	เขาด่าคนจึงว่าลึงโลนลำพอง
	(นิราศเมืองแกลง : สุนทรภู่)

๓. การเล่นคำคำเดียวในต้นวรรค

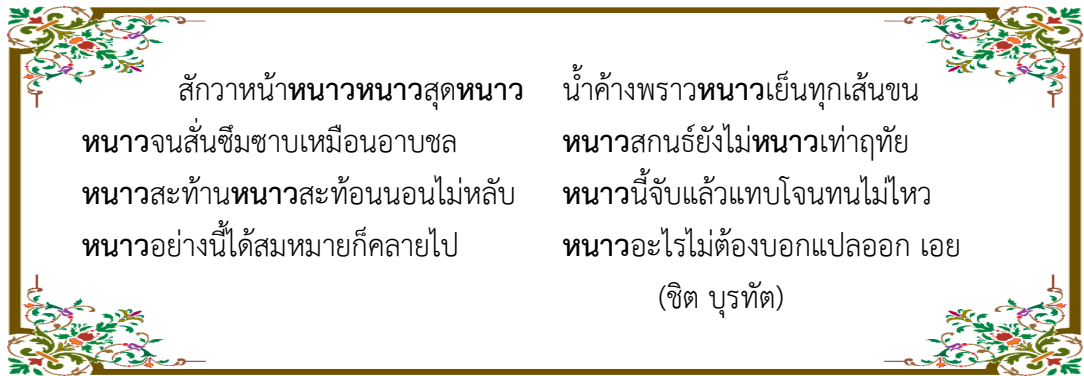
เสียงสรวลระรี้	เสียงใด
เสียงนุชพีเฝ้าใคร	ใครรู้
เสียงสรวลเสียงทรมวย	นุชพี มาแม่
เสียงบังอรสมรผู้	อื่นนั้นถามี
(ภาพย่เหเรือ : เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร)	

เจ็บรักเจ็บจากข้า	เจ็บเหี่ยว ยากนา
เจ็บใครคืนหลังเหลียว	สู่หย้า
เจ็บพระลูกมาเดียว	แดนท่าน
เจ็บเร่งเจ็บองค์ท้าว	ธิดาร้อนใจถึง ลูกฤา
(ลิลิตพระลอ)	

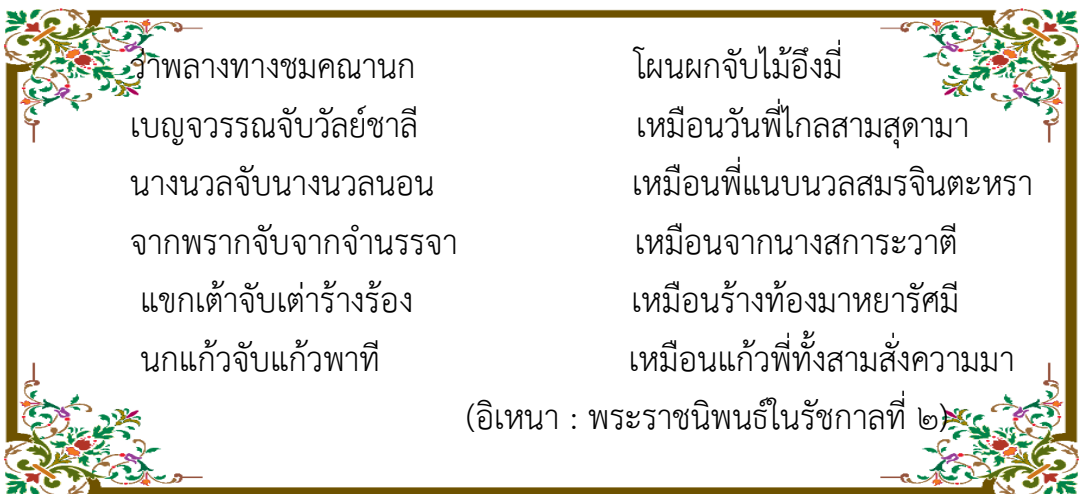
๔. การเล่นคำซ้ำ เพื่อเน้นเสียงและความหมาย

ต้นตุมกาทากาฝากฝูงกาลง	กาหลงกามองร้องกา
โน่นไม้คางข้างเขาล้วนเหล่าค่าง	บ้างเกาคางห่มคางบ้างถ่างขา
ตะลิงปิงลิงวิ่งไล่ลิงลง	ลิงถลาโลดไต่ไม้ลางลิง
หมู่ไม้ใหญ่อย่างยุงสูงระตะ	ดูเกะกะเถววัลย์ขึ้นพันกิ่ง
บ้างกลมเกลียวเกี่ยวกันชั้นจริงจริง	บ้างเป็นชิงช้าน่าแกว่งไกว”
(ขุนช้างขุนแผน)	

แก้มซ้ำซ้ำใครต้อง	อันแก้มน้องซ้ำเพราะชม
ปลาทุกทุกขอกตรม	เหมือนทุกขพีที่จากนาง
(ภาพย่เหเรือ : เจ้าฟ้าธรรมธิเบศร)	

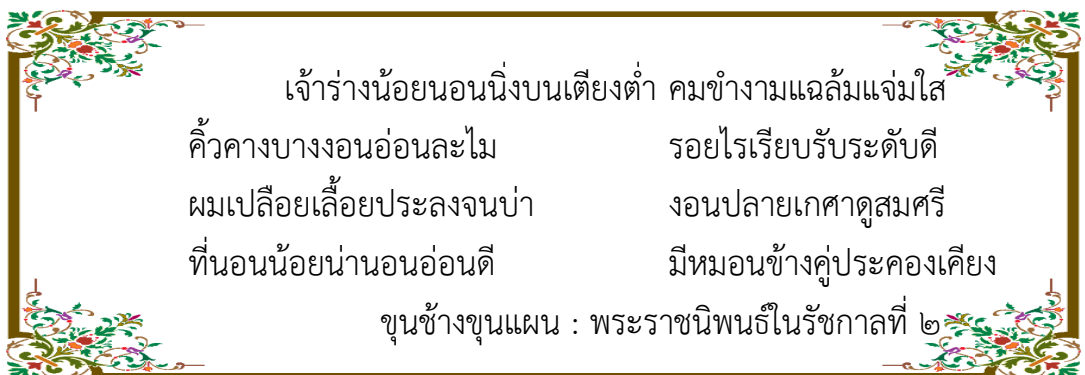

๕. การเล่นคำพ้องเสียง คือ การใช้คำที่มีเสียงเหมือนกันแต่เขียนต่างกัน

๒. จินตภาพ หมายถึง คำประพันธ์ที่ทำให้ผู้อ่านคิดคำนึง เกิดจินตนาการ เห็นภาพการเคลื่อนไหว ให้แสงสี เสียง อารมณ์ ความรู้สึก ตัวอย่างเช่น

๑. การมองเห็นภาพอย่างชัดเจน

๒. บรรยายให้เห็นทั้งภาพและเสียง

ไผ่ซ้ออ้อเอียดเปียดออก	ลมลอดไล่เลี้ยวเรียวไผ่
ออกแอดแอดออกดยอดไผ่	แพใบไผ่น้ำลำคลอง
(แพใบไผ่ : เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์)	

เปรี้ยงเปรี้ยงดังเสียงฟ้าร้อง	กึกก้องทั่วทิศทิศา
ต้องอกทศกัณฐ์อุสุรา	ตกจากธรรมาลงกรณ์
	(รามเกียรติ์)

วังเอ๋ยวังเวง	ห้างแห่งอำคำระฆังขาน
ฝูงวัวควายฝ้ายลาทิวากาล	ค่อยค่อยผ่านท้องทุ่งมั่งถิ่นตน
ชานนาเหนื่อยอ่อนต่างจรกลับ	ตะวันลับอัปแสงทุกแห่งหน
ทิ้งทุ่งให้มีดมัวท่วมนวล	และทิ้งตนดูเปลี่ยวอยู่เดียวดาย
(กลอนดอกสร้อยรำพึงในป่าช้า : พระยาอุปกิตศิลปสาร)	

๓. บรรยายถึงบรรยากาศ

เพชรน้ำค้างค้างหล่นบนพรมหญ้า	เย็นหยาดฟ้ามาฝนหลงวันใหม่
เคล้าเคลียหยอกดอกหญ้าอย่างอาลัย	เมื่อแฉกดาวใบไม้ไหวตะวัน
(วารีดุริยางค์ : เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์)	

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านเรื่องขุนช้างขุนแผนตอน ขุนช้างถวายฎีกา แล้วยกตัวอย่าง
บทประพันธ์ที่มีคุณค่าทางด้านวรรณศิลป์ ตามประเด็นต่อไปนี้

๑.การสรรคำ

★การเล่นสัมผัสสระ/สัมผัสอักษร

★การเล่นคำซ้ำ

★การใช้คำให้เกิดจินตภาพ

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านเรื่องขุนช้างขุนแผนตอน ขุนช้างถวายฎีกา แล้วยกตัวอย่าง
บทประพันธ์ที่มีคุณค่าทางด้านวรรณศิลป์ ตามประเด็นต่อไปนี้

๑.การสรรคำ

การเล่นสัมผัสสระ/สัมผัสอักษร

ครั้นเวลาดีก่ำดัดสังัดเงียบ
ใบไม้แห้งแกร่งเกรียบระรุ่มร้อน
พระพายโฉบเสาวรสขจายจร
พระจันทร์แจ่มแจ้งกระจ่างดวง

การเล่นคำซ้ำ

แสนแค้นด้วยมารดาอย่าปราณี
ให้ไปขอชีวิตขุนช้างไว้
แค้นแม่จ่าจะแก้ให้หายแค้น
ไม่ทดแทนไอ้ขุนช้างบ้างไม่ได้

การใช้คำให้เกิดจินตภาพ

พलयชุมพลกอดกันทองประศรี
กুমิไช้ช้างชืดอกลูกหลาน
ลูกขึ้นโขยงโค้งโค้งคลาน
ชมชานโศกฮากอ้าปากไป

(อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน)

ภาพพจน์ (Figure of Speech) หมายถึง สำนวนภาษารูปแบบหนึ่งเกิดจากการเรียบเรียงถ้อยคำด้วยวิธีการต่างๆ ให้ผิดแผกไปจากการเรียงลำดับคำหรือความหมายของคำตามปกติ ไม่กล่าวอย่างตรงไปตรงมา เพื่อต้องการให้ผู้อ่านเกิดภาพ มีส่วนร่วมในการคิด มีความหมายพิเศษ เข้าใจ และรู้สึกอย่างลึกซึ้งตามผู้แต่ง

๑. อุปมา (Simile) คือ การเปรียบเทียบว่าสิ่งหนึ่งเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่ง โดยใช้คำว่าเหมือน เปรียบ ดัง ดุจ ดุจดั่ง ประดุจ ประหนึ่งละม้าย เสมอ ปาน เพียง ราว เทียบ เทียม เฉก ปูน ปานเล่ห์ กล ต่าง ฯลฯ ตัวอย่าง เช่น

สูงระหงทรงเพรียวเรียวรูศ	งามละม้ายคล้ายอุฐกะหลาปจ
พิศแต่หัวตลอดเท้าขาวแต่ตา	ทั้งสองแถมกัลยาดังลูกยอ
คิ้วกว้างเหมือนกงเขาตีดฝ้าย	จุมุกละม้ายคล้ายพริ้วขอ
หูกวางดวงพักตร์หังอ	ลำคอโตตันสั้นกลม
(ระเด่นลันได : พระมahamanตรี (ทรัพย์)	

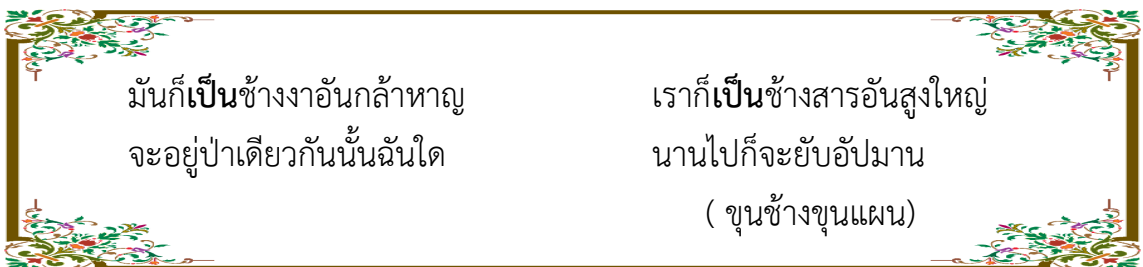
ในบทกลอนข้างต้นนี้เป็นการนำเอาลักษณะของอวัยวะหรือรูปร่างของคนมาเปรียบกับลักษณะของสิ่งที่มีลักษณะเหมือน เช่น แถมเป็นปุมปมเหมือนกับผิวลูกยอ จุมุกที่ตุงอจุ่มที่ปลายจุมุกเหมือนกับตะขอ เป็นต้น

อุปมาไม่ได้มีแต่ในภาษากาพย์กลอนเท่านั้นในร้อยแก้วก็มีอุปมาเช่นกัน ตัวอย่างเช่น

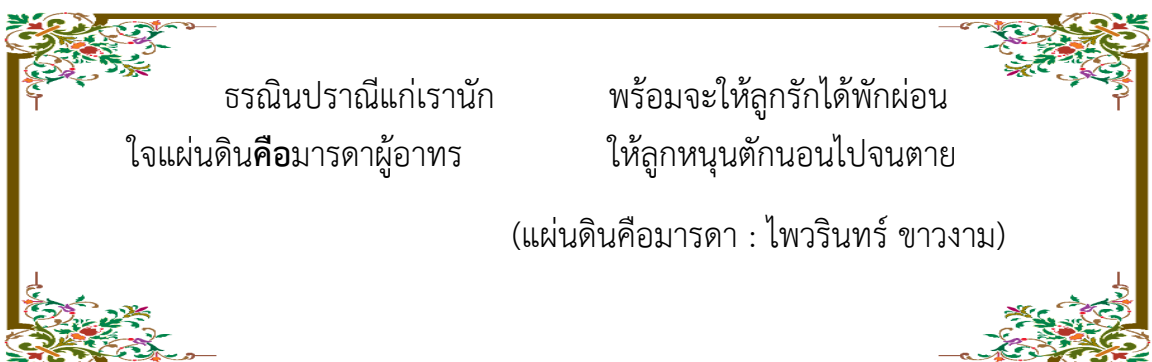
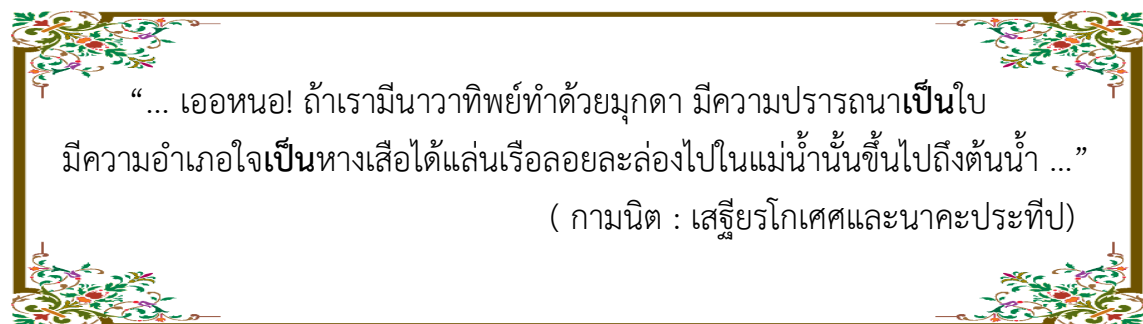
“... ข้าพเจ้ารีบเดินคุ่มๆ ไม่เหลียวหลังผ่านไป ในระหว่างละแวกบ้านมองดูข้างหน้า ในเวลาฟ้าขาวจวนจะสว่าง เห็นถนนหนทางนอกเมืองดูว่าเหว่ทอดยาวยืดไปไกล ลึกลับดูประหนึ่งว่าจะไม่มีเขตสุดลงไปฉะนั้น ...” (กามนิต – เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป)	
---	--

๒. อุปลักษณ์ (Metaphor) ภาพพจน์ที่นำเอาสิ่งต่างกัน ๒ สิ่งหรือมากกว่ามาเปรียบเทียบในคุณลักษณะที่ร่วมกันโดยตรงไม่ต้องมีคำเชื่อมโยง บอกได้เลยว่าคืออะไรเป็นอะไรตามลักษณะเด่นที่ต้องการเปรียบ กวีและนักเขียนนิยมใช้อุปลักษณ์ในวรรณกรรมที่แต่งเพราะได้ความกะทัดรัดแสดงความเฉียบแหลมในการหาจุดเหมือนที่บ่งบอกถึง ประสบการณ์ และทัศนคติของผู้แต่งคำเชื่อมที่ใช้ในอุปลักษณ์มี **เป็น** และ **คือ**

ตัวอย่างเช่น

ในบทกลอนนี้เป็นการเปรียบเทียบระหว่างหมื่นหาญกับขุนแผนโดยเปรียบขุนแผนเป็นช่างที่กล้าหาญ หมื่นหาญก็เป็นช่างที่ดูใหญ่โตจะอยู่ด้วยกันได้อย่างไร

๓. บุคคลวัต (Personification) บุคลาธิษฐาน หรือบุคคลสมมุติ คือ ภาพพจน์การสมมุติสิ่งไม่มีชีวิต หรือมีชีวิตแต่ไม่ใช่คน ความคิด นามธรรม หรือสัตว์ ให้มีสติปัญญา อารมณ์ หรือกิริยาอาการเหมือนคน ตัวอย่างเช่น

ลมกระเริงลู่หวิวพลิวระลอก สัพยอกยอดีไม่ไปลิวล่อง
แล้วใบไม้ก็ไหวส่ายชิงซ้ายกรอง ทอแสงทองทอดประทับชันน้ำค้าง
(วารีดุริยางค์ : เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์)

“ลมหนาวเริ่มล่องมาจากฟ้าแล้ว พรหมจูบแผ้วเจ้าพระยาโรยผ้าฝน
คลื่นคลี่เกลียวแก้วม้วนกับนวลจันทร์ กระซิบสั้นชันกระเซ็นเป็นลำนำ
(ลมหนาว : เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์)

ในบทนี้เป็นการนำเสนอของกวีที่ให้ลมหนาวมาทำอาการจูบลำนำเจ้าพระยาคลื่นกระซิบ และสั้นจนเกิดเป็นเพลงลำนำ

สีแดงส้มพรหมแต้มติดแก้มฟ้า เมฆฟ้อนรำกวักรมือปรีเณตรหวาน
ตะวันพริ้มยิ้มลาทิวากาล สนสะท้อนลมไล่ใจร้างวน
(เพราะขอบฟ้ากว้าง : วิทยา อีสราติชาติ)

“... คำฝรั่งมีอยู่ว่า “ เงินพูดได้ ” แต่ที่จริงมันพูดเมื่อเจ้าของเป็นคนปากโป้งและถ้าเช่นนั้นมันจะพูดอะไรออกมาแต่ละคำก็ล้วนแต่จะบาดหูคนทั้งนั้น ส่วนความจน แร้นแค้นนั้นก็พูดได้ แต่มันจะพูดว่ากระไรไม่มีใครอยากฟัง... ”
(จดหมายจากวางหรั่ง – น.ม.ส.)

๔. **อติพจน์ อธิพจน์** (Hyperbole) คือการเปรียบเทียบโดยกล่าวเกินจริง หรือผิดจากความจริง ด้วยเจตนาเน้นข้อความที่กล่าวนั้นให้น้ำหนักยิ่งขึ้นเพื่อให้เกิดความรู้สึกเพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ตามก็มีเค้าแห่งความจริงเจือปนอยู่บ้างไม่ใช่เรื่องที่กู่ขึ้นหลอกลวง ตัวอย่างเช่น

เรียมรำน่านาเนตรถ้วม	ถึงพรหม
พาหมูสัตว์จอมจม	ชีพม้วย
พระสุเมรเปื่อยเป็นตม	ทบท้าว ลงนา
หากอกนิษฐ์พรหมช่วย	พี่ไฉจึ่งคง
(โคลงเบ็ดเตล็ด : ศรีปราชญ์)	

รถเอयरถที่นั่ง	บุษบกบัลลังก์ตั้งตระหง่าน
กว้างยาวใหญ่เท่าเขาจักรวาล	ยอดเยี่ยมเทียมวิมานเมืองแมน
ดุมวงกงหันเป็นคว้นกว้าง	เทียมสิงห์วิ่งว้างข้างละแสน
สารถีซี่ขับเข้าดงแดน	พื้นแผ่นดินกระเด็นไปเป็นจุน
นทีดีฟองนองระลอก	คลื่นกระฉอกกระฉ่อนชลชันชุ่น
เขาพระเมรุเอนเอียงอ่อนละมุน	อานนท์หนุนดินดานสะท้อนสะท้อน
ทวยหาญโห่ร้องก้องกัมปนาท	สุธาวาสไหวหวั่นลั่นเลื่อน
บดบังสุริยันตะวันเดือน	คลาดเคลื่อนจตุรงค์ตรงมา
(รามเกียรติ์ : รัชกาลที่ ๒)	

บทที่กล่าวมานี้ถ้าพิจารณาตามหลักความเป็นจริงแล้วจะหาความจริงไม่ได้เลย เพราะจะไม่มีรถที่ไหนจะใช้สิงห์เทียมได้ถึง ๑ แสนตัว หากเทียมได้สนามรบก็คงใหญ่ กว่าสนามหลวงเป็นสิบเท่าแม้แต่น้ำในมหาสมุทรก็คงจะชุ่นไม่ได้หากไม่มีคลื่นยักษ์เกิดขึ้นแบบสึนามิดังนั้นบทกลอนที่กล่าวมาจึงอุดมไปด้วยอติพจน์เป็นอย่างยิ่ง

๕. ปฏิทรรศน์ ปฏิพากย์ หรือ ปฏิพจน์ (Paradox) คือ การใช้โวหารบอกความจริงข้ามภาพพจน์ที่ใช้คำกล่าวที่มองอย่างผิวเผินแล้วจะขัดกันเอง หรือไม่น่าจะเป็นไปได้ด้วย เพราะขัดแย้งกันแต่ถ้าพิจารณาให้ดีจะเป็นคำกล่าวที่มีความหมายลึกซึ้งและเป็นไปได้ ตัวอย่างเช่น

ศัตรูคือยากำลัง เลวบริสุทธิ์ บาปบริสุทธิ์ สวยเป็นบ้า
 สวยอย่างร้ายกาจ สนุกฉิบหาย สวรรค์บนดิน ยิ่งรับยิ่งซ้ำ
 น้ำร้อนปลาเป็น น้ำเย็นปลาตาย เสียน้อยเสียยาก เสียมากเสียง่าย
 รักยาวให้บั้น รักสั้นให้ต่อ แพ้เป็นพระ ชนะเป็นมาร
 มีความเคลื่อนไหวในความหยุดนิ่ง

แทบฝั่งธารที่เราฝ่าฝืนถึง เสียงน้ำซึ่งกระซิบสาดปราศจากเสียง
 จักรวาลุ่นวายไร้สำเนียง โลกนี้เพียงแผ่นภพสงบเย็น
 (วารีดุริยางค์ : เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์)

เธอตายเพื่อจะปลูกให้คนตื่น เธอตายเพื่อผู้อื่นนับหมื่นแสน
 เธอเป็นดินก้อนเดียวในดินแดน แต่จะหนักและจะแน่นเต็มแผ่นดิน
 (กระทุ้มแบน : เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์)

ในบทประพันธ์นี้ กล่าวถึงหญิงสาวผู้ใช้แรงงานในโรงงานแห่งหนึ่ง ที่อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ถูกทำร้ายถึงแก่ชีวิต ในครั้งที่ประท้วงต่อสู้กับนายทุน ในยุคก่อนปีพุทธศักราช ๒๕๑๔ ซึ่งเป็นยุคประชาธิปไตยแบ่งบานของเมืองไทย กวีได้กล่าวว่าการตายของชนผู้ใช้แรงงานนี้เป็นการตายที่มีคุณค่า อาจปลูกจิตสำนึกของผู้คนในสังคมได้และกล่าวเปรียบหญิงผู้ใช้แรงงานนั้นเป็นดินที่แม้จะเป็นเพียงดินก้อนเดียว แต่ดินก้อนนี้ "หนักและแน่นเต็มแผ่นดิน" การกล่าวว่า เธอตายเพื่อจะปลูกให้คนตื่น และ ดินก้อนเดียวที่หนักแน่นเต็มแผ่นดิน เป็นปฏิพากย์

๖. **สัญลักษณ์ (Symbol)** ภาพพจน์ที่ใช้สิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิตมาเปรียบเทียบกับสิ่งที่ต้องการเปรียบด้วยคุณสมบัติร่วมกันบางประการ สิ่งที่น่ามานั้นต้องเกิดการตีความและเข้าใจกันในวงกว้างและเป็นที่ยอมรับกัน สัญลักษณ์ในบางครั้งอาจจะเป็นสิ่งที่กำหนดขึ้นเองเพื่อจุดประสงค์ของนักประพันธ์ก็ได้ ตัวอย่างเช่น

“อย่าเอื้อมเด็ดดอกฟ้า	มาถนอม
สูงสุดมีอมัฏตรอม	อกไข
เด็ดแต่ดอกพยอม	ยามยาก ชมนา
สูงก็สอยด้วยไม้	อาจเอื้อมเอาถึง”
(โคลงโลกนิติ : สมเด็จพระยาเดชาดิศร)	

โคลงบทนี้มีความหมายเป็นสองนัย ความหมายแรกอาจจะเป็นการสอนผู้ชายว่าอย่าหมายเป็นเจ้าของผู้หญิงที่มีศักดิ์สูงกว่า โดยใช้สัญลักษณ์ ดอกฟ้าแทนหญิงอันสูงศักดิ์หรืออีกความหมายหนึ่ง เป็นการสอนว่าอย่าทะเยอทะยานเกินกว่าวิสัยของตนที่จะสามารถทำได้

“เมฆสีดำเต็มฟ้าเวลานี้	มันจะมีวันจางร้างฟ้าไหม
เราอยากเห็นรุ้งทองของฟ้าไทย	ผ่องอำไพกระจ่างทาบทกลางฟ้า”

กลอนบทนี้ใช้คำว่า เมฆสีดำเป็นสัญลักษณ์แทนความทุกข์ ความชั่ว อิทธิพล การแก่งแย่งชิงดีชิงเด่นกัน และใช้คำว่า รุ้งทองเป็นสัญลักษณ์แทน ความดี

สัญลักษณ์เป็นภาพพจน์ที่ต้องการการตีความหมาย สัญลักษณ์จึงเป็นความยากของผู้ที่ไม่มีความชำนาญในการวิจารณ์ อีกทั้งการเป็นสัญลักษณ์ยังเป็นสิ่งที่กว้างในเชิงความหมายจึงต้องคิดอย่างระมัดระวัง

๗. **นามนัย (Metonymy)** ภาพพจน์ที่ใช้คำหรือวลีบ่งบอกลักษณะหรือคุณสมบัติของสิ่งหนึ่งสิ่งใดมาแสดงความหมายแทนสิ่งของที่มีลักษณะเด่นหรือสิ่งของที่มีสัมพันธภาพใกล้ชิดกับสิ่งที่แทน ในความหมายเป็นสากล นามนัยอาจจะคล้ายกับสัญลักษณ์แต่ต่างกันที่นามนัยจะแสดงความหมายที่ตรงตัวและชัดเจนกว่า เช่น

เก้าอี้ แทนตำแหน่งหน้าที่ของผู้บริหาร

มงกุฏ เป็นเครื่องทรงสูงสุดของกษัตริย์ หมายถึงราชสมบัติ

...ว่านครรามินทร์ ผลิตแผ่นดินเปลี่ยนราช เยียววิวาทชิงฉัตร
(ลิลิตตะเลงพ่าย)

ฉัตรเป็นชื่อเครื่องสูงอย่างหนึ่งที่สำคัญยิ่งสำหรับพระมหากษัตริย์ แสดงความเป็นกษัตริย์ ในที่นี้ กวีใช้ ฉัตร ให้หมายถึงองค์พระมหากษัตริย์ หรือความเป็นกษัตริย์

ยุ้งร้านมันกินมาหลายวัน อุตส่าห์ให้น้องนั้นได้ขี่มา
ถ้าแพ้ลงคงปรับทัณฑ์ เลือดเนื้อเท่านั้นเป็นเงินทอง
ขุดเผือกมันสู้กันมาตามจน พักผ่อนผ่อนปรนมาในป่า
(เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน)

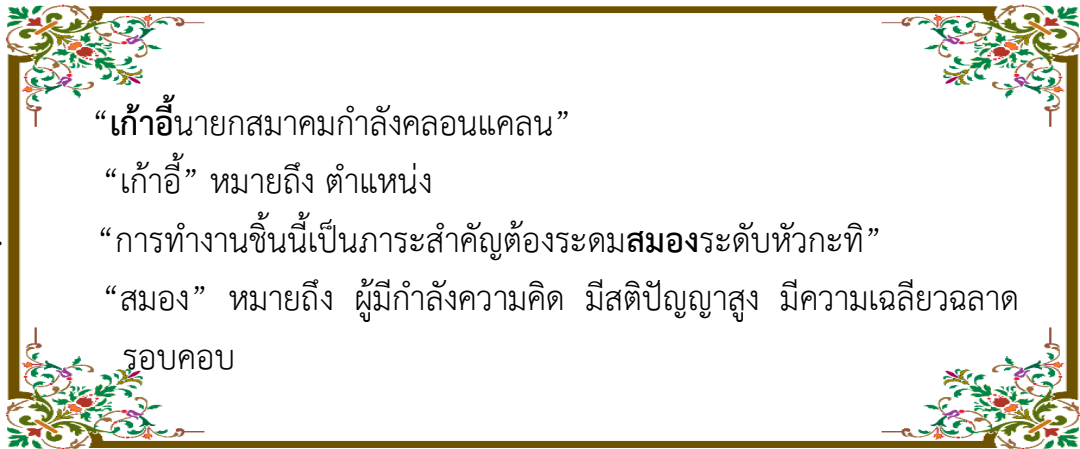
ยุ้งร้าน เป็นนามนัย แทนสัตว์ที่กินเลือดเป็นอาหาร

เลือดเนื้อ เป็นนามนัย แทนชีวิต

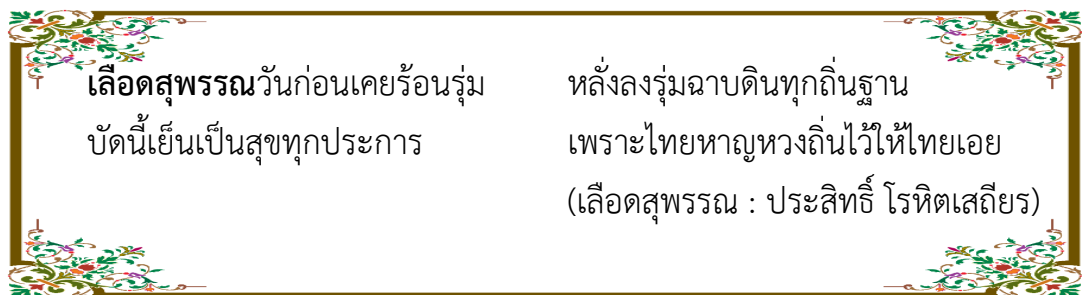
เผือกมัน เป็นนามนัย แทนอาหารที่หาได้ตามป่าตามเขา

หมายความว่ามอบ **เศวตฉัตร** สืบวงศ์จักรพรรดินาถา
(รามเกียรติ์ : รัชกาลที่ ๑)

เศวตฉัตร เป็นนามนัย หมายถึง ราชสมบัติ

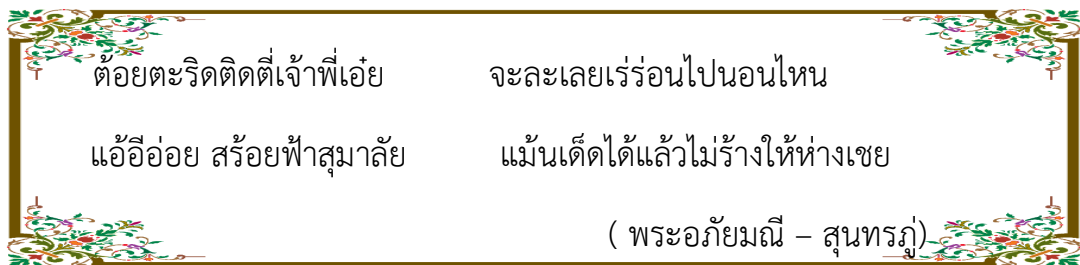
๘. **อนุนามนัย** (Synicdoche) คือการนำส่วนน้อยหรือส่วนย่อยที่เห็นเด่นชัดมากกล่าวโดยหมายถึงส่วนทั้งหมด เช่น กรุงเทพฯ คือประเทศไทย เพชรบุรี เมืองคนดู

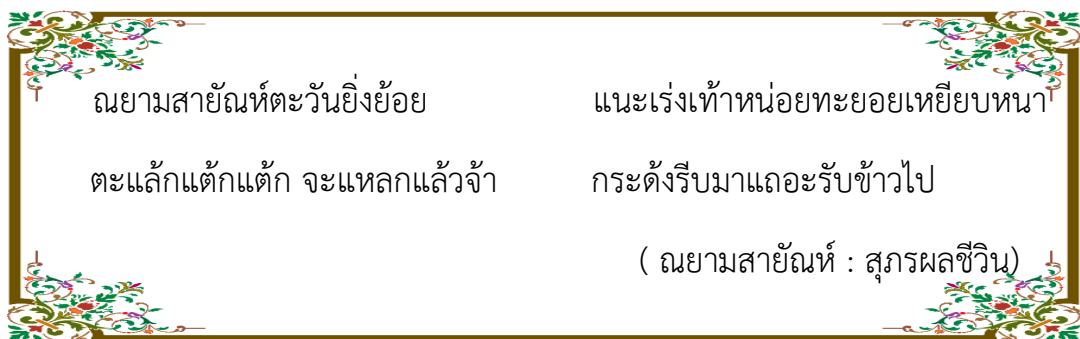
นามนัยและอนุนามนัย เป็นภาพพจน์ที่ใช้เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้คำธรรมดาซ้ำซากมาใช้คำสั้นๆ ที่บอกจุดเด่นของสิ่งนั้นได้ โดยผู้ส่งสารไม่ต้องเสียเวลาอธิบายและทำให้ผู้รับสารมองเห็นภาพได้ทันที

๙. **สัทพจน์** (Onomatopoeia) ภาพพจน์ที่ใช้เสียงธรรมชาติต่างๆ มาแสดงประกอบ เพื่อให้เกิดมโนภาพภาพพจน์ชนิดนี้มีลักษณะที่เด่นชัดมากและเข้าใจง่ายที่สุดในบรรดา ภาพพจน์ทั้งหมดและยังเป็นที่นิยมของกวีในการแต่งคำประพันธ์ ตัวอย่างเช่น

ต๋อยตะริดติดตี่ , แอ้อออ้อย เป็นเสียงของปี

ตะแล็กตักตัก เป็นเสียงของครกกระเดื่อง

นอกจากนี้ยังมีโวหารภาพพจน์อื่น ๆ อีกคือ

อวพจน์ คือการกล่าวน้อยเกินความเป็นจริง ตัวอย่าง

“คอยสักอึดใจเดียว”

“มีทองเท่าหนวดกุ้ง นอนสะดุ้งจนเรือนไหว”

“จะเป็นความถามไถ่ในบุริน เงินเท่าปีกรินก็ไม่มี”

อุปมานิทัศน์ คือการเปรียบเทียบโดยยกเรื่องราวหรือนิทานมาประกอบ ขยาย หรือแนะนำโดยนัยให้ผู้อ่านผู้ฟังเข้าใจแนวความคิด หลักธรรม หรือความประพฤติที่สมควรได้แจ่มแจ้งยิ่งขึ้น เช่น

นิทานเรื่อง คนตาบอดคลำช้าง เป็นอุปมานิทัศน์ชี้ให้เห็นว่า คนที่มี ประสบการณ์ หรือภูมิหลังต่างกันย่อมมีความสามารถในการรับรู้ความเชื่อและทัศนคติ ต่างกัน

โคลงโลกนิติบทที่ว่าด้วย หนูทำรบราชสีห์ เป็นอุปมานิทัศน์ แสดงให้เห็นว่า คนโง่หรือคนพาลที่ด้อยทั้งกำลังกายและกำลังปัญญาบังอาจข่มขู่ท้าทายผู้มีกำลังเหนือว่าตนทุกด้านแต่ผู้ที่ถูกท้ากลับเห็นว่า ถ้าตนลดตัวลงไปเกี่ยวข้องกับตัวเท่ากับเอาพิมเสนไปแลกเกลือ จึงหลีกเลียงเสีย ปล่อยให้คนโง่ซึ่งมีความอหังการนั้นพ่ายแพ้แก่ตนเอง

นาฏกร เป็น การใช้ภาพการสู้รบต่างๆ หรือ ภาพของการเคลื่อนไหวที่สวยงาม

ภาพพจน์เป็นความงามของภาษาในภาษาไทยที่แยกออกจากภาษาไม่ได้ในทุกวันนี้คนไทยทุกคนใช้ภาพพจน์ในชีวิตประจำวันกัน อย่างเคยชินจนกระทั่งทุกวันนี้ไม่มีใครทราบว่าเราใช้ภาพพจน์กันมากเท่าใดในชีวิตประจำวัน

ภาษาไทยเป็นภาษาที่ร่ำรวยในคำศัพท์และมีความงามในความหมายเป็นอย่างมากแม้แต่กระทั่งคำหยาบคายที่เราเลียงกันก็ยังมีการใช้ภาพพจน์เปรียบเปรยในการพูดเพื่อให้ดูสุภาพแต่แท้จริงแล้วยังหยาบคายอยู่ดี และในบางครั้ง ภาพพจน์ก็ไปแอบแฝงอยู่กับ บทละครโทรทัศน์ หรือนวนิยายที่เราชอบอ่านกัน แต่อย่างไรก็ตามเราต้องถือว่าภาพพจน์เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ภาษาไทยเกิดความงามในเชิงความหมาย ดังนั้นเราจึงควรเร่งศึกษาให้เกิดความชำนาญและถ่องแท้ให้สมกับที่เราเป็นเจ้าของภาษา

บัตรกิจกรรมที่ ๔.๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา แล้วยกตัวอย่าง
บทประพันธ์ที่มีคุณค่าทางด้านวรรณศิลป์ ในประเด็นต่อไปนี้

การใช้ภาพพจน์

บัตรเฉลยกิจกรรมที่ ๔.๒

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา แล้วยกตัวอย่าง
บทประพันธ์ที่มีคุณค่าทางด้านวรรณศิลป์ ในประเด็นต่อไปนี้

การใช้ภาพพจน์

๑.อุปมา	ครานั้นพระองค์ผู้ทรงภาพ ฟังจบแค้นคั่งดั่งเพลิงไหม้ เหมือนดินประสิวปลิวติดกับเปลวไฟ ดูได้เป็นได้ฮือวันทอง
๒.อุปลักษณะ	เจ้าพลายงามตามรับเอากลับมา ที่นี้หน้าจะดำเป็นน้ำหมึก กำเรบใจด้วยเจ้าไวยกำลังฮึก จะพาแม่ตกลูกให้จำตาย
๓.สัญลักษณ์	เหมือนแมลงวันวอนเกล้าที่เนาชั่ว มากเลือกกล้วยพุ่มมาลัยที่หวานหอม ดอกมะเดื่อฤาจะเจือดอกพะยอม ว่านักแม่จะตรอมระกำใจ
๔.อดีตพจน์	ออกนั้นเข้านี้มีสำรอง ยิ่งกว่าทองทะเลอันล้ำลึก จอกแหนแพเสาสำเภาใหญ่ จะทอดดมเท่าไรไม่รู้สีก
๕.สัทพจน์	ครั้นเวลาตีกำดัดสังัดเจี๊ยะ ใบไม้แห้งแกร่งเกรียบระรุกร้อน ได้เสียงเสียงหนูก็กุกกก แมงมุมท่มอกที่ริมฝา

โวหาร หมายถึง ถ้อยคำที่ใช้ในการสื่อสารที่เรียบเรียงเป็นอย่างดี มีวิธีการ มีชั้นเชิงและมีศิลปะ เพื่อสื่อให้ผู้รับสารรับสารได้อย่างแจ่มแจ้ง ชัดเจนและลึกซึ้ง รับสารได้ตามวัตถุประสงค์ของผู้ส่งสาร

ประเภทของโวหาร

๑. บรรยายโวหาร คือ โวหารที่ใช้เล่าเรื่อง หรืออธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ตามลำดับเหตุการณ์ มุ่งความชัดเจน เขียนตรงไปตรงมา รวบรัด ในการเขียนทั่ว ๆ ไป มักใช้บรรยายโวหาร เพราะเหมาะในการติดต่อสื่อสารเนื่องจาก สำนวนประเภทนี้มุ่งสาระเขียนอย่างสั้น ๆ ได้รับความชัดเจน ตัวอย่างเช่น

“ฉัน ยืนต้นอยู่ในป่าลึก ฉันมีลำต้นสูงใหญ่ กิ่งก้านใบแน่นหนาและแผ่กว้าง
แสงอาทิตย์ ไม่อาจส่องลอดได้ เบื้องล่างจึงร่มรื่น ลำธารน้อย ๆ ไหลผ่านใกล้ลำต้นฉันไป
น้ำในลำธาร ไสจนเห็นกรวดทราย ท้องธารและปลาวายเวียน ทุกวันจะมีสัตว์ป่านานา
ชนิดมากินน้ำ ที่ลำธารสายนี้ บางตัวจะอาศัยได้ร่มใบของฉันนอนหลับอย่างมีความสุข”

(จาก ฉันคือต้นไม้ ของไมตรี ลิ้มปิชาติ)

“ อันเกาะแก้วพิสดารสถานนี้
แต่คราวหลวงครั้งสมุทรโคดม
เธอทำไรไว้ที่ริมภูเขาหลวง
ได้สืบพืชยึดอยู่แต่บุราณ

โกชนาสาลิกก็มีถม
มาสร้างสมลิกขาสมาทาน
ครั้นแต่กรวงออกมาเล่าเป็นข่าวสาร
คิดอ่านเอาเดียวมาเหลียวไป”
(พระอภัยมณี : สุนทรภู่)

๒. พรรณนาโวหาร คือ โวหารที่ใช้กล่าวถึงเรื่องราว สถานที่ บุคคล สิ่งของ หรือ อารมณ์อย่างละเอียด สอดแทรกอารมณ์ ความรู้สึกลงไปเพื่อโน้มน้าวใจ ให้ผู้รับสารเกิด ภาพพจน์ เกิดอารมณ์คล้อยตามไปด้วย ตัวอย่างเช่น

“เสียงน้ำไหลเย็นกระเซ็นเซาะ	ซัดแก่งเกาะคลื่นเกลียวเลี้ยวซ่ายขวา
สุดแนวหินก็ไหลรินตกลงมา	สู่ธาราเบื้องล่างอย่างงดงาม
สายน้ำสวयरรินเป็นฟองคลื่น	ละอองขึ้นสาดไปไกลเกินห้าม
ต้องแสงทองที่สาดส่องเป็นรุ่งงาม	ทุกเมื่อยามน้ำไม่เคยเหือดแห้งไป”

“ เขาใช้แขนยันพื้นดิน อากาศเหนียวอ่อน กลิ่นน้ำฝนบนใบหญ้าและกลิ่นไอดิน โขยเข้าจมูกวาบหวิว อยากให้มีใครซักคนผ่านมาพบเพื่อพาเขากลับไปหาหมอในหมู่บ้าน มดหลายตัวเดินสวนขบวนผ่านไปมา มันไม่มีทีท่าจะสนใจเขาเลยแม้แต่น้อย เขามองดูมัน อย่างเลือนลอยทำไมมัน จึงเฉยเมยกับฉัน มันคงรู้แน่ ฉันอยากให้มันเป็นคนจริงๆ ฉัน จะต้องกลับบ้านให้ได้ เขาคิดพลางเหม่อมองดูยอดสนของหมู่บ้านหาดเลี้ยวเห็นอยู่ไม่ไกล ดวงอาทิตย์สีแดงเข้มกำลังคล้อยลงเหนียวอดไม้ทางทิศตะวันตก”

(นิคม รายวา: คนบนต้นไม้)

“ความเจ็บปวดคลุมท้องถนน มีเพียงเสียงหอบหายใจคล้ายความเหนื่อยของผม ตั้งอยู่ นานๆ จะมีรถยนต์ผ่านมาสักคัน ไม่มีคันใดให้ความสนใจกับเรา เธอยังคงนอนพุบ นิ่งข้างฟุตบาท ผมยกมือกอดอก หันบซวดเหล้าเอาไว้ น้ำตาเธอรินออกมาอย่างไม่มีเสียง ผมทรุดลงนั่งข้างๆ เธอ มองใบหน้าที่ถูกตบจนเลือดกบปาก ริมฝีปากสั่นระริกบอกถึง ความกลัวที่ผ่านมา ดวงตาหวาด ระแวงที่มองผมคล้ายจางลง กลายเป็นความขอบคุณ ผมอ่านแวตาเธอได้อย่างนั้น แต่เธอยังคงไม่ปริปาก”

(ผู้หญิงข้าใครอย่าแตะ ของ ธราธิป)

๓. เทศนาโวหาร คือ โวหารที่มุ่งโน้มน้าวใจให้เกิดความรู้สึกคล้อยตาม เป็นการกล่าวในเชิงอบรม แนะนำสั่งสอน เสนอทัศนะ ชี้แนะ หรือโน้มน้าว ชักจูงใจโดยยกเหตุผล ตัวอย่าง หลักฐาน ข้อมูล ข้อเท็จจริง สุภาพจิต คติธรรมและสัจธรรม ต่าง ๆ มาแสดงเพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจ ตัวอย่างเช่น

...อย่าได้ถือตัวว่าเป็นลูกเจ้าแผ่นดิน พอมีอำนาจยิ่งใหญ่อยู่ในบ้านเมือง ถึงจะเกะกะ ไม่กลัวเกรงคุมเหงผู้ใด เขา ก็คงจะมีความเกรงใจพ่อ ไม่ต่อสู้อยู่ หรือไม่อาจฟ้องร้องว่ากล่าว การซึ่งเชื่อใจดังนั้นเป็นการผิดแท้ทีเดียว เพราะความปรารถนาของพ่อไม่อยากจะให้ลูกมีอำนาจที่จะเกะกะอย่างนั้นเลย เพราะรู้เป็นแน่ว่าเมื่อรักลูกเกินไป ปล่อยไม่ให้อภัยใครและประพฤติชั่วเช่นนั้น คงจะเป็นโทษแก่ลูกนั่นเองทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพราะฉะนั้นจึงรู้เถิดว่าถ้าเมื่อได้ทำความผิดเมื่อใด จะได้รับโทษโดยทันที การที่มีพ่อเป็นเจ้าแผ่นดินนั้นจะไม่เป็นการช่วยเหลืออุดหนุนแก่ไขอันใด ได้เลย

(พระบรมราชาโชวาท : พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว)

ประการหนึ่งซึ่งจะเดินดำเนินนา
อย่าไกวแขนสุดแขนเขาห้ามปราม
อย่าเดินกรายย้ายออกยกผ้าห่ม
อย่าพูดเพ้อเจ้อไปไม่สู้ดี

ค่อยเอื้องยาตรยกย่างไปกลางสนาม
เสียมงามสงวนไว้แต่ในที่
อย่าเสยผมกลางทางหว่างวิถี
เหย้าเรือนมิกลับมาจึงหาหรือ
(สุภาพิตสอนหญิง : สุนทรภู่)

๔. สารโกวหาร คือ การยกตัวอย่างเรื่องราวมาประกอบการอธิบาย เนื้อหาสาระ เพื่อสนับสนุนข้อคิดเห็นต่าง ๆ ให้น้ำหนักแน่น สมเหตุสมผล เช่น

“ถ้าเธอไม่ยอมอยู่กับฉันจริงจัง ยินยอมทุกสิ่ง ให้เธอทิ้งไป ฉันขอแค่เพียงให้เวลาหน่อยได้ไหม อยากเล่านิทานให้ฟัง ชาวนาคนหนึ่งมีชีวิตรำพัง ไปเจองูเห่ากำลังไล่ล่าตายสงสารจึงเก็บเอามาเลี้ยงโดยไม่รู้ สุดท้ายจะเป็นอย่างไร คอยดูแลด้วยความจริงใจห่วงใย และคอยให้ความรักเป็นกังวลว่ามันจะตาย เผื่อคอยเอาใจทุกอย่าง แต่สุดท้ายชาวนาผู้ชายใจดี ด้วยความที่เขาไวใจ น่าเสียดายกลับต้องตายด้วยพิษงู นิทานมันบอกให้ยอมรับความจริงว่ามีบางสิ่งไม่ควรไวใจอะไรบางอย่างที่ทำได้ชักแค่นั้น ไม่เชื่อง ไม่รัก ไม่จริง’

(ชาวนากับงูเห่า : สีฟ้า)

พระโยคีเกาะแก้วพิสดารเทศนาให้สงบศึก

ขณะนั้นค่อนดึกศึกสงบ	ต่างนอบนบนับถือพระฤาษี
ไม่กริบเกรียบเงียบสัจด์ทั้งปฐพี	พระโยคีเทศนาในอาการ.
คือรูปรสกลิ่นเสียงไม่เที่ยงแท้	ย่อมเฒ่าแก่เกิดโรคโศกสงสาร
ความตายหนึ่งพึงให้เห็นเป็นประธาน	หวังนิพพานพ้นทุกข์สนุกสบาย.
ซึ่งบ้านเมืองเคื่องเข็ญถึงเช่นนี้	เพราะโลกีย์ตัณหาพาฉิบหาย
อันศีลห้าว่าอย่าทำให้จำตาย	จะตกอบายภูมิขุมนรก
หนึ่งว่าอย่าลักเอาของเขารื้อ	มาชมชื่นฉ้อฉลคนโกหก
หนึ่งทำเจ้าชู้คู่เขาเล่าลามก	จะตายตกในกระทะอเวจี
หนึ่งสุบผีนกินสุรามุสาวาท	ใครทำขาดศีลห้าสิ้นราศี
ใครสัถย์ซื้อถือนั่นในขันตี	จะถึงที่พระนิพพานสำราญใจ
	(พระอภัยมณี : สุนทรภู่)

๕. อุปมาโวหาร คือ โวหารที่กล่าวเปรียบเทียบ เพื่อให้ผู้รับสารเข้าใจความหมาย อารมณ์ความรู้สึก หรือเห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น มักใช้ประกอบโวหารประเภทอื่น เช่น เทศนาโวหาร บรรยายโวหารโดยเฉพาะพรรณนาโวหาร เพราะจะช่วยให้รสของถ้อยคำ และรสของเนื้อความไพเราะสละสลวยยิ่งขึ้น ทั้งสารที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมการ เปรียบเทียบอาจเปรียบเทียบความเหมือนกัน หรือคล้ายคลึงกัน เปรียบเทียบความขัดแย้ง หรือ ลักษณะตรงกันข้ามหรือเปรียบเทียบโดยให้ผู้รับสารโยง ความคิดหนึ่งไปสู่ อีกความคิด หนึ่ง โดยอาจกล่าวลอย ๆ หรืออาจใช้คำแสดงการเปรียบเทียบ ซึ่งมีอยู่หลากหลาย เช่น เหมือน เสมือน คล้าย ดุจ ดัง ตั้ง ดุจดั่ง ราวดูราว ปาน เพียง ประหนึ่ง เช่น เเงก ฯลฯ

“...ดังนี้เจ้าจะเห็นได้ว่าเมียที่พ่อจัดหาให้มีตระกูล สมชาติ สมเชื้อกันดี เพราะ ตระกูลของเราก็มั่งมี มีคนนับหน้าถือตา ญาติพี่น้องทั้งฝ่ายบิดามารดาของนางก็บริบูรณ์ รูปร่างงามหาตำหนิมิได้ ผมดำราวกับแมลงผึ้ง หน้าเปล่าปลั่งดั่งดวงจันทร์ เนตรประหนึ่ง ตากวางจุมกมันดอกงา ฟันเทียบไข่มุก ริมฝีปากเพียงผลตำลึงสุก เสียงหวานปานนก โกลิลา ขาคือล่ำกล้วย เอวเหมาะเจาะไม่อ้วนเกิน เวลาอย่างเดินแคล่วคล่องมีสง่าเสมอช่าง ทรง เพราะฉะนั้นเจ้าจะหาทางตำหนิขัดข้องมิได้เลย...

(เสถียรโกเศศ : กามนิต)

...ถ้าแม่เจ้าอาศัยอยู่ด้วยลูกจริงๆ เหมือนนาคา ก็จะรีบกลับเข้ามาแต่วันไม่ทัน รอน เอนี่เจ้าเที่ยวพเนจรนอนตามสนุกใจ ชมนกชมไม้ในไพรวัน สารพันก็มี ทั้งฤๅษีสถิ วิทยาธรคนธรรพ์ เทพารักษ์ผู้มีพักตร์อันเจริญ เห็นแล้วก็น่าเพลิดเพลินไม่เมินได้ หรือเจ้า ปะผลไม้ประหลาดรสสดสุกหอมสวดยไม่เคยกิน เจ้าฉวยชิมชอบลิ้นก็หลงฉันอยู่จึ่งช้า อุปมาเสมือนหนึ่งภุมรินบินวะวินว่อน เทียวขับซาบเอาเกสรสุคนธมาเลศ พบดอกไทรอัน วิเศษต้องประสงค์หลงเคล้าคลึงรสจนลืมร้าง เข้าเถื่อนเจ้าลืมพรวดได้หน้าแล้วลืมหลังไม่แล เหลียวเที่ยวทอดประทับมากกลางทาง

(มหาเวสสันดรชาดก กัณฑ์ชูชก : เจ้าพระยาพระคลัง หน)

กิจกรรมที่ ๔.๓

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา แล้วยกตัวอย่าง
บทประพันธ์ที่มีคุณค่าทางด้านวรรณศิลป์ ในประเด็นต่อไปนี้

การใช้โวหาร

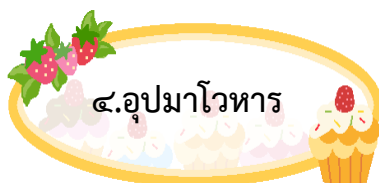
๑.บรรยายโวหาร

๒.พรรณนาโวหาร

๓.เทศนาโวหาร

๔.อุปมาโวหาร

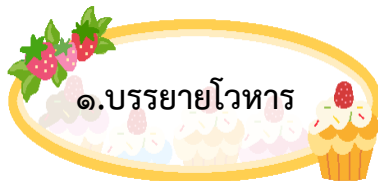

บัตรเฉลยกิจกรรมที่ ๔.๓

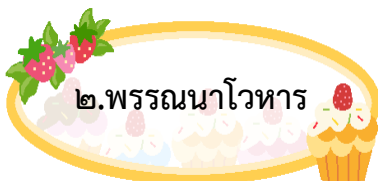
คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา แล้วยกตัวอย่าง บทประพันธ์ที่มีคุณค่าทางด้านวรรณศิลป์ ในประเด็นต่อไปนี้

การใช้โวหาร

๑.บรรยายโวหาร

ครั้นว่ารุ่งสางสว่างฟ้า สุริยาแยมเยิ้มเหลื่อมไคล
จะกล่าวถึงพระองค์ผู้ทรงชัย เนาในพระที่นั่งบัลลังก์รัตน์
พร้อมด้วยพระกำนัลนักสนม หมอบประนมเฝ้าแน่นขนัด
ประจำตั้งเครื่องอาณอูยานพัด ทรงเคืองขัดขุนช้างแต่กลางคืน

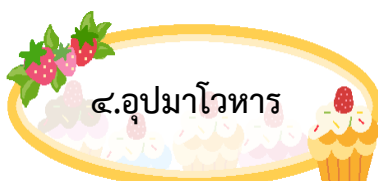
๒.พรรณนาโวหาร

เจียบสัต์จตุบทวิบาท ดาวดาษเดือนสว่างกระจ่างไข
น้ำค้างตกกระเซ็นเย็นเยือกใจ สดเสียงคนใครไม่พูดจา
ได้ยินเสียงฆ้องย่าประจำวัง ลอยลมล่องดังถึงเคหา
คะเนนบ่ย่ำยามได้สามครา ดูเวลาปลอดห่วงทักทิน

๓.เทศนาโวหาร

จึงปลอบว่าพลายงามพอทรมารัก อย่าฮึกฮักว่ารุ่นทำหุนหัน
จงครวญใครให้เห็นข้อสำคัญ แม่นี่พรั่นกลัวแต่จะเกิดความ
ด้วยเป็นข้าลัทธิไปไทลักมา เห็นเบื่องหน้าจะอิงแม่จึงห้าม
ถ้าเจ้าเห็นเป็นสุขไม่ลูกลาม ก็ตามเถิดมารดาจะคลาไคล

๔.อุปมาโวหาร

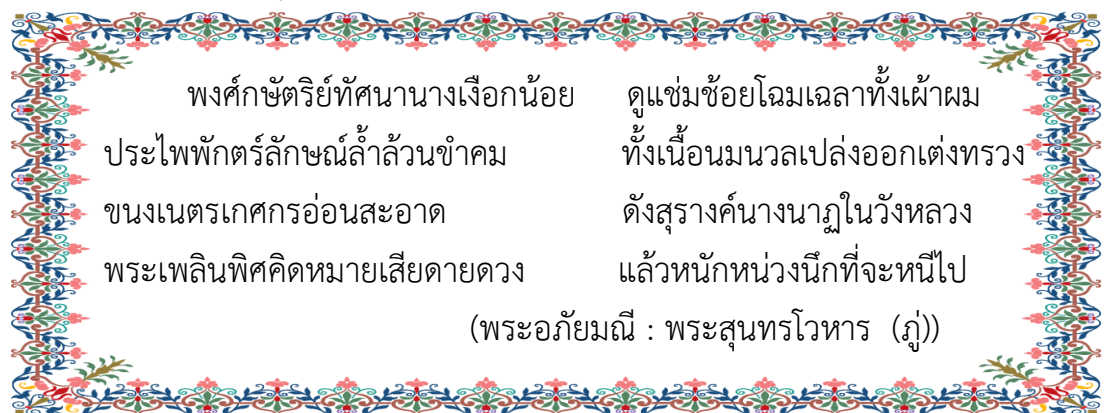
มาอยู่ไยกับอายหिनชาติ แสนอุบาทว์ใจจิตริษยา
ดังทองคำทำเลี่ยมปากกะลา หน้าตาดำเหมือนมินหม่อมม
เหมือนแมลงวันวอนเกล้าที่เนาชั่ว มาเกลือกกลั้วปทุมมาลย์ที่-
หวานหอม
ดอกมะเดื่อฤาจะเจือดอกพะยอม ว่านักแม่จะตรอมระกำใจ

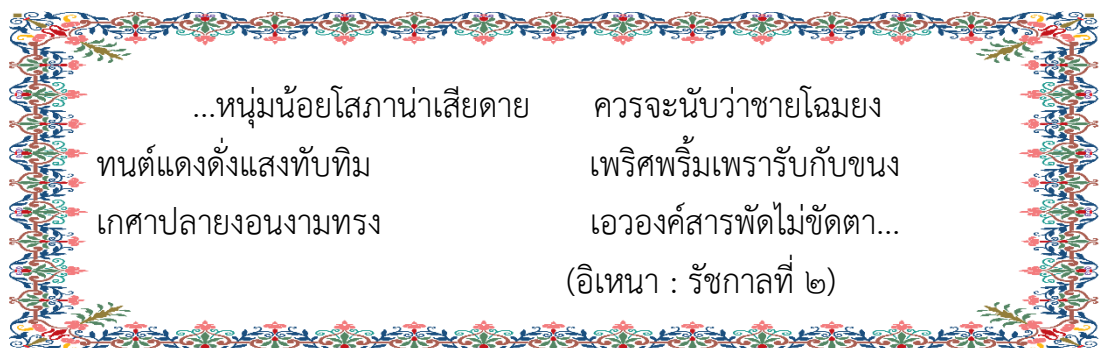
บัตรเนื้อหาที่ ๔.๔ ลีลาการประพันธ์

ลีลาการประพันธ์ เป็นท่วงทำนองที่สำคัญในการแต่งคำประพันธ์ให้ดีเด่น ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์และความรู้สึกต่างๆ คล้อยตามไปด้วย ได้แก่

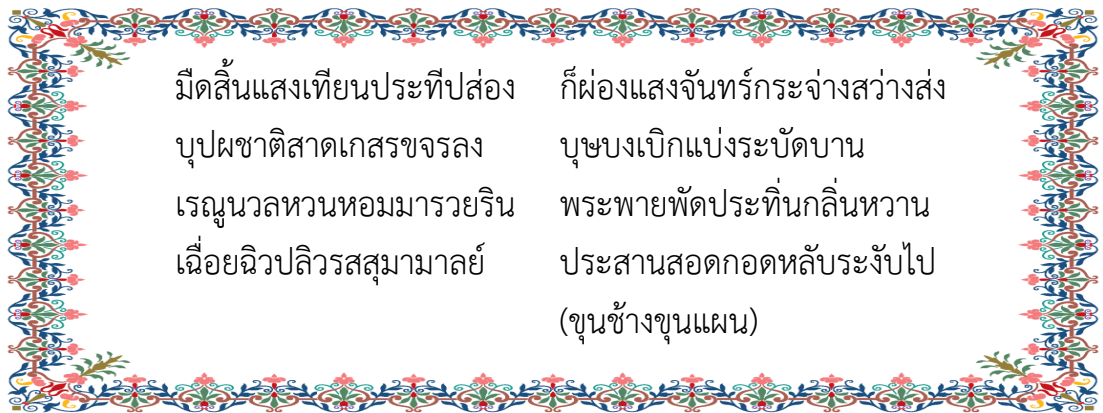
๑. เสาวรจนิ เป็นลีลาที่ใช้แต่งชมความงาม ชมโฉม ชมความงามของสถานที่ ชมความงามของธรรมชาติก็ได้ ดังเช่น บทชมโฉมนางเงือก ซึ่งติดตามพ่อแม่มาเพื่อพาพระอภัยมณีหนีนางผีเสื้อสมุทร

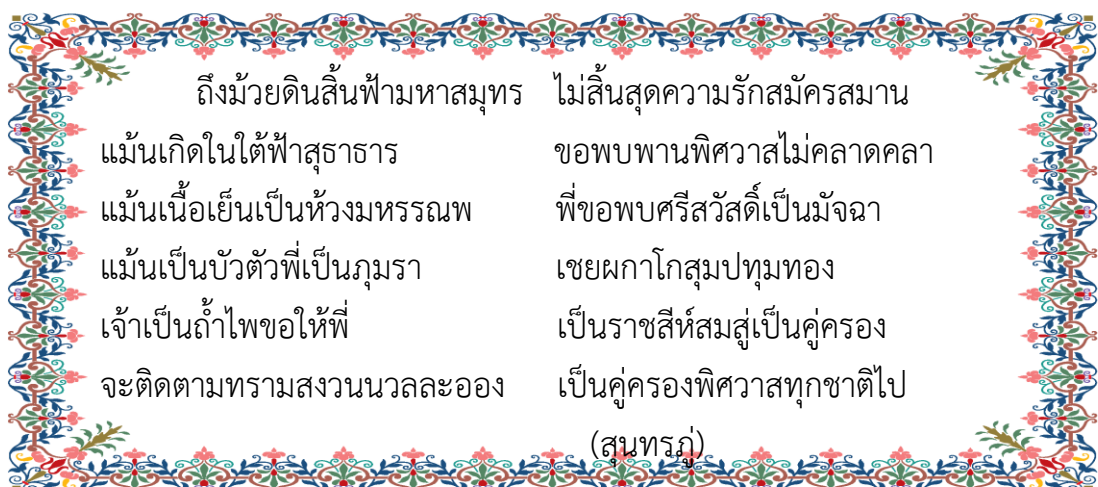
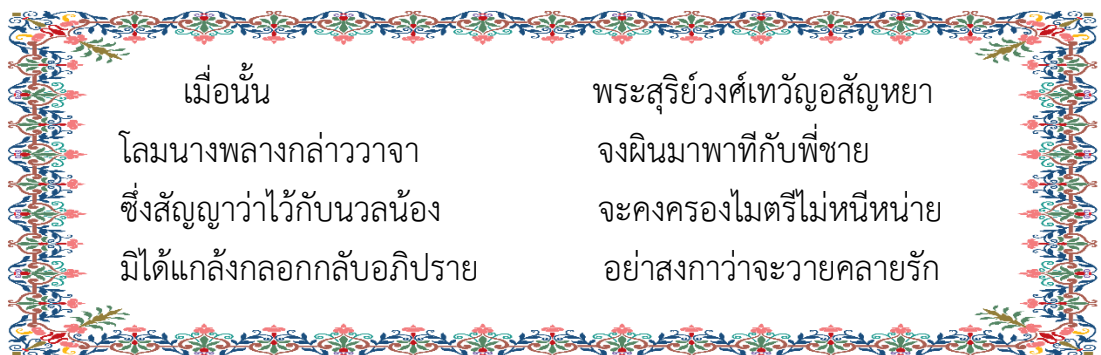
บทชมรูปโฉมของวิหยาสะก้า ซึ่งถูกสังคามาระดาสังหาร กล่าวว่าวิหยาสะก้านั้นเป็นชายหนุ่มรูปงาม ฟันนั้นเป็นแสงแวววาวสีแดงราวกับแสงของทับทิม ซึ่งตัดรับกับควรรวมทั้งปลายเส้นผมซึ่งอนงามขึ้นเป็นทรงสวยงาม รับกับทรวดทรงองค์เอยของวิหยาสะก้า

บทชมธรรมชาติ

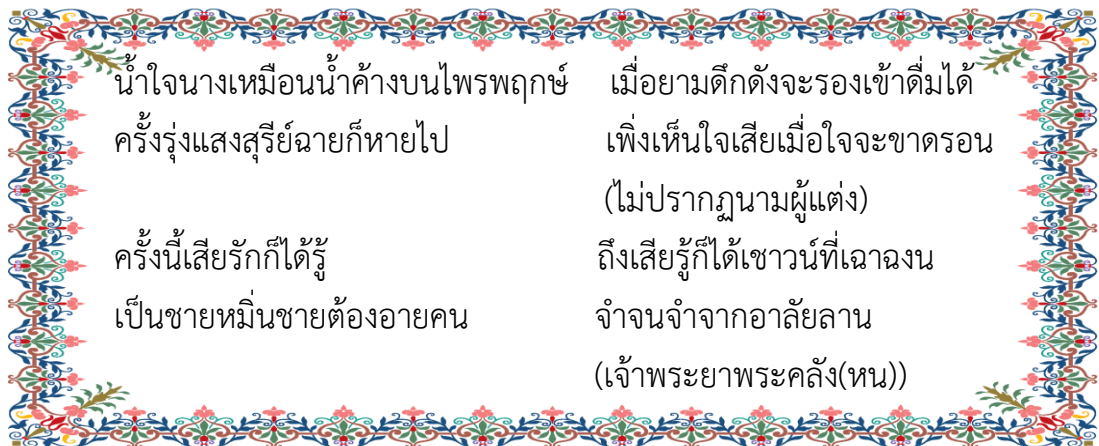

๒. นารีปราโมทย์ เป็นลีลาการประพันธ์ที่มุ่งไปในทำนองเกี่ยว ประเล้าประโลม (นารี น. หญิง + ปราโมทย์ น. ความบันเทิงใจ, ความปลื้มใจ, ปราโมช ก็ว่า) คือ การทำให้ "นารี" นั้น ปลื้ม "ปราโมทย์" ซึ่งรูปแบบหนึ่งก็คือ การแสดงความรักผ่านการเกี่ยวและไอ้โถมปฏิโลม เช่น ตอนอิเหนากำลังสั่งลาจากนางจินตะหรา ว่าตนไปก็คงไปเพียงไม่นาน ขอจินตะหรายำร้องให้โศกเศร้าเลย

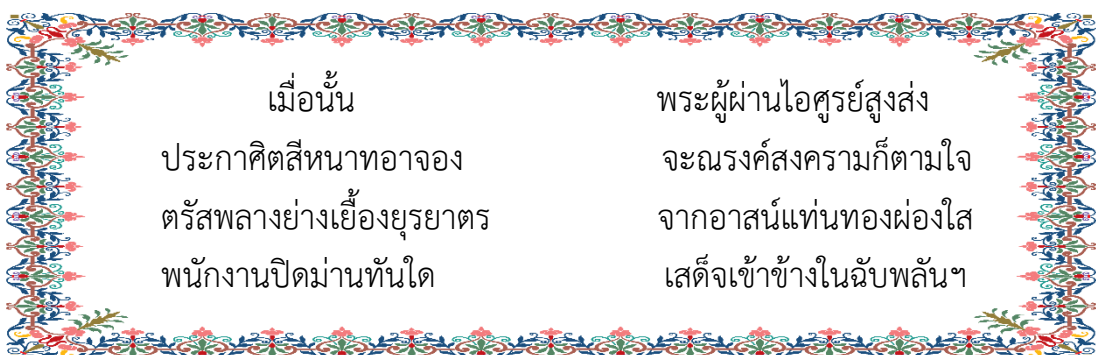
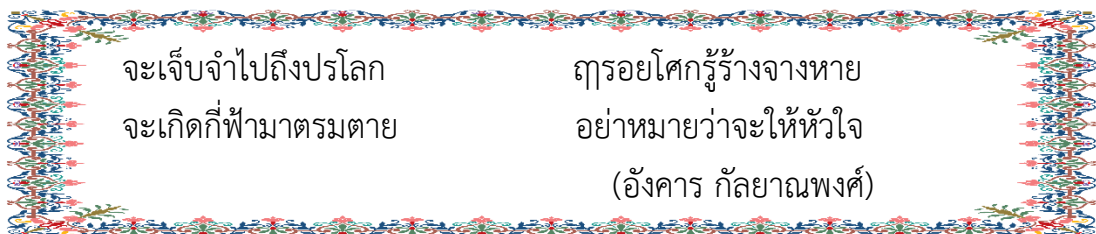

๓. พิโรธวาที (พิโรธ ก. โกรธเกรี้ยว ไม่สบอารมณ์ + วาที น. วาตะ คำพูด)

คือการแสดงความโกรธแค้นผ่านการใช้คำตัดพ้อต่อว่าให้เสียใจ ทั้งยังแสดงความน้อยเนื้อต่ำใจ ความผิดหวัง ไม่พอใจ โกรธ ตัดพ้อ ประชดประชัน กระทบกระเทียบเปรียบเปรย เสียดสี และด่าว่าอย่างรุนแรง ตัวอย่างเช่น

บทตัดพ้อที่แสดงทั้งอารมณ์รักและแค้นของ อังคาร กัลยาณพงศ์ จากบทกวี เสียเจ้า

ในบทที่ยกมานี้ เป็นตอนที่ท้าวดาหได้ฟังความจากราษฎรของเมืองกะหมังกุหนิง ที่กล่าวไว้ว่าถ้าท้าวดาหไม่ยอมยกบุษบาให้กับวิหยาสะก่า ก็ขอให้เตรียมบ้านเมืองไว้ให้ดี เพราะเมืองกะหมังกุหนิงจะยกทัพมารบ เมื่อท้าวดาหได้ฟังก็โกรธเดือดดาลทันใด

๔. สัลลาปังคพิสัย เป็นลีลาแห่งการคร่ำครวญวนไห้ ตัดพ้อ เศร้าโศก เช่น ตอนสุนทรภู่คร่ำครวญถึงรัชกาลที่๒ซึ่งสวรรคตแล้ว เป็นเหตุให้สุนทรภู่ต้อง ตกระกำ ลำบาก เพราะไม่เป็นที่โปรดปรานของรัชกาลที่ ๓ ต้องระเห็จเตร็ดเตร่ไปอาศัยในที่ต่างๆ ขณะล่องเรือผ่านพระราชวัง สุนทรภู่ซึ่งรำลึกความหลังก็คร่ำครวญอาลัยถึงอดีตที่เคย รุ่งเรือง

เคยหมอบไกล่ได้กลิ่นสุคนธ์ตลบ ละอองอบรสรื่นชื่นนาสา
 สิ้นแผ่นดินสิ้นรสสุคนธา วาสนาเราก็กินเหมือนกลิ่นสุคนธ์
 (นิราศภูเขาทอง : สุนทรภู่)

พระชนนีของลูกแก้ว ลูกจะทูลลาแล้วพระทูลกระหม่อม เคยถนอม
 ลูกมาแต่เยาว์จนคุ้มใหญ่ หวังพระหฤทัยจะฝากผี ไอ้พระชนนีของลูกแก้ว
 นับวันลูกจะไกลแล้วจากนิเวศน์วัง พระมารดาอยู่ข้างหลังจะประจวบโรคาใช้
 ถึงสู่สวรรคครไลย ก็ที่ไหนจะได้ถวายพระเพลิงพระชนนี ลูกจะบุกป่า
 พนาลีไปไกลเนตร ลูกจะทรงบรรพชาเพศบำเพ็ญผล จะแผ่เพิ่มเติมกุศลส่งมา
 ทุกคำเช้า ไอ้พระปิ่นปกเกล้าของลูกเอ๋ย อย่าเศร้าเสียพระทัยเลยถึงลูกแก้ว
 ได้เลี้ยงลูกมาแล้วเอาแต่บุญเกิดนะพระทูลกระหม่อม ทูลพลาญเธอก็น้อม
 พระเศียรชบแทบพระบาทพระชนนี เดี๋ยว สมเด็จพระสุสติ์พันปีหลวง เธอก็ก่อน
 พระทรงทรงพระโศกา ขึ้น จึ่งตรัสว่าไอ้อย่าอาวรณ์ พ่อเวสสันดรของแม่เอ๋ย อยู่
 ท้อแท้พระทัยเลยฟังแม่ว่า ชะรอยว่ากรรมได้ทำมาแต่ก่อนแล้ว พระลูกแก้ว
 จึ่งมาจากพระชนนี
 (มหาเวสสันดรชาดก ทานกัณฑ์)

บัตรกิจกรรมที่ ๔.๔

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา แล้วยกตัวอย่าง
บทประพันธ์ที่มีคุณค่าทางด้านวรรณศิลป์ ในประเด็นต่อไปนี้

ลีลาการประพันธ์

๑.เสาวรจนี

Handwriting practice lines for the topic 'เสาวรจนี' (Sawarajani), featuring decorative floral borders and horizontal lines for writing.

๒.นารีปราโมทย์

Handwriting practice lines for the topic 'นารีปราโมทย์' (Nari Prasamot), featuring decorative floral borders and horizontal lines for writing.

๓.พิโรธวาที

Handwriting practice lines for the topic 'พิโรธวาที' (Pirothawati), featuring decorative floral borders and horizontal lines for writing.

๔.ศัลลาปังกพิสัย

Handwriting practice lines for the topic 'ศัลลาปังกพิสัย' (Sallapangkapsai), featuring decorative floral borders and horizontal lines for writing.

Handwriting practice lines for the topic 'ศัลลาปังกพิสัย' (Sallapangkapsai), featuring decorative floral borders and horizontal lines for writing.

บัตรเฉลยกิจกรรมที่ ๔.๕

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา แล้วยกตัวอย่าง
บทประพันธ์ที่มีคุณค่าทางด้านวรรณศิลป์ ในประเด็นต่อไปนี้

ลีลาการประพันธ์

๑.เสาวรจนี	หอมหวนอวลอบบุปผาชาติ เบิกบานก้านกลาดกิ่งไสว เรณูฟูฟ่อนจรไกล อย่างเท่าก้าวไปไม่โครมคราม ข้าไทนอนหลับลงทับกัน สะเดาะกลอนถนอมถึงชั้นสาม กระจุกหลากฉากสลั้วับแววมวาม อร่ามแสงโคมแก้วแวจจับตา
๒.นารีปราโมทย์	โอ้เจ้าแก้วแววตาของพี่เอ๋ย เจ้าหลับไหลกระไรเลยเป็นหนักหนา ดั่งนึมน้องหมองใจไม่นำพา ถาซัดเคืองคิดว่าพี่ทอดทิ้ง ความรักหนักหน่วงทรงสวาท พี่ไม่คลาดคลายรักแต่สักสิ่ง เผอิญเป็นวิปริตพี่ผิดจริง จะนอนนิ่งถือโทษโกรธอยู่ไย
๓.พิโรธวาทัง	ครานั้นพระองค์ผู้ทรงภพ ฟังจบแค้นคั่งดั่งเพลิงไหม้ เหมือนดินประสิวปลิวติดกับเปลวไฟ ดูดูเป็นได้วันทอง จะว่ารักข้างไหนไม่ว่าได้ น้ำใจจะประดังเข้าทั้งสอง ออกนั้นเข้านี้มีสำรอง ยิ่งกว่าท้องทะเลอันล้าลึก
๔.ศัลลาปึงคพิสัย	ครานั้นจึงโฉมเจ้าวันทอง เศร้าหมองด้วยลูกเป็นหนักหนา พ่อพลายงามทรามสวาทของแม่อา แม่โศกาเกือบเจียนจะบรรลัย ไซ้จะอึมเฝ้าอาบด้วยเงินทอง มิใช่ของตัวทำมาแต่ไหน ทั้งผู้คนข้างม้าแลข้าไท ไม่รักใคร่เท่ากับพ่อพลายงาม

บัตรแบบฝึกหัดที่ ๔.๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านบทประพันธ์ที่กำหนดแล้ววิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์ โดยเติมข้อความในช่องว่างตามประเด็นต่อไปนี้

ลีลาการประพันธ์หรือรสในวรรณคดี

ก. เสาวรจนี

ข. นารีปราโมทย์

ค. พิโรธวาที

ง. ศัลยาปึงคพิสัย

ข้อ ๑. นิจจาเจ้าวันทองน้องพี่อา พี่จำหน้าเนื่อน้องได้ทุกแห่ง
 นิจจาใจช่างกระไรมาแปลกแปลก เอามือคลำแล้วยังแคลงอยู่คล้าย
 เจ้าลิมนอนซ่อนพุ่มกระทุ่มต่ำ เด็ดใบบอนซ่อนน้ำที่ไรฝ้าย
 พี่เคี้ยวหมากเจ้าอยากพี่ยังคาย แขนซ้ายคอดแล้วเพราะหนุนนอน
 (.....)

ข้อ ๒ โอ้ว่าปานฉะนี้พระพี่เจ้า จะโคกเศร้ายำจัญจนหา
 ตั้งแต่ไปแก้สงสัยมา ไม่เห็นขนิษฐาในถ้ำทอง
 พระจะแสนโคกสรว้อยละห้อยให้ ร้อนราชหลุ่ยหม่นหมอง
 จะดันดันคณคว่าเที่ยวหาน้อง ทุกประเทศเถื่อนท้องพนาลี
 (.....)

ข้อ ๓. เพดานดาดลาดล้วนกระจกงาม พระเพลิงพลามพร่างพร้อยสว่างพราย
 ตาข่ายแก้วปักกร่องเป็นกรวยห้อย ระยะย่อยแววามอร่ามฉาย
 (.....)

คำชี้แจง ให้นักเรียนอธิบายว่าบทประพันธ์ต่อไปนี้มีลักษณะเด่นในด้านใด

ข้อ ๖. “เห็นจากจากแจกก้าน แกมระกำ
ถนั้ดระกำแกมจำ จากข้า
บาปใดที่โททำ แทนเท่า ราแม่
จากแต่คาบนี้หน้า พี่น้องคงนอม”

.....
.....

ข้อ ๗. “แล้วสอยดาวสาวเดือนที่เกลื่อนฟ้า
มาทำอาหารให้คนไร้สิ้น
พินนภาที่เห็นออกเป็นขึ้น
เอามาสินเย็บเป็นเสื้อเผื่อคนจน”

.....
.....

ข้อ ๘. ทั้งหนาวลมหนาวพรมน้ำค้างหนาว
ไหนจะหนาวซากผาศิลาเย็น
โอ้หนาวอื่นพอขึ้นอารมณ์ได้
แต่หนาวใจยากแค้นนี้แสนเชียว
ทั้งหนาวนอนไกลนุชสุดจะเย็น
ใครจะเป็นเหมือนหนึ่งข้าจะว่าจริง

.....
.....

แบบฝึกหัดที่ ๔.๑ (ต่อ)

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านบทประพันธ์ที่กำหนดแล้ววิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์ โดยเติมข้อความในช่องว่าง ตามประเด็นต่อไปนี้

การใช้โวหาร

- ก. บรรยายโวหาร
- ข. พรรณนาโวหาร
- ค. อุปมาโวหาร
- ง. เทศนาโวหาร

ข้อ ๙. “อนิจจาแสงเดือนผ่องกระจ่างจับพระพักตร์อยู่เมื่อกี้ ก็จางซีดขมุกขมัวลง ท้องฟ้าสลัวมัวพยับครึ้ม อากาศเย็นเฉียบจับหัวใจ น้ำค้างหยดเผาะๆ เป็นหยาด น้ำตาแห่งสวรรค์ เกสรดอกกรักร่วงพรูเป็นสายสหัสธาราสรลงพระพุทธรีระ จักจั่น เรไรส่งดงเจียบดูไม่มีแกใจจะทำเสียง ธรรมชาติรอบข้างต่างสลดหมดความคั่นอง ทุกสิ่งทุกอย่าง แล้วจึงมีเสียงกระซิกๆ สะอื้นให้แห่งพระภิษุสงฆ์ ฝ่ายพวกมัลละก็ ร้องไห้โศกสั่นสมฤดี”

(.....)

ข้อ ๑๐. “อีกประการหนึ่งชีวิตสังขารของมนุษย์ไม่ยั่งยืนยดยาวเหมือนเหล็ก เหมือนศิลา ถึงโดยว่าจะมีพ้ออยู่ในขณะหนึ่งก็คงจะมีเวลาที่ไม่ได้ในขณะหนึ่ง เป็นแน่แท้ ถ้าประพาศความชั่วเสียในเวลาที่มีพ้ออยู่แล้ว โดยจะปิดบังซ่อนเร้นอยู่ ได้ด้วยอย่างหนึ่งอย่างใด เวลาไม่มีพ้อความชั่วนั้นคงจะปรากฏเป็นโทษติดตัว เหมือนเงาตามหลังอยู่ไม่ขาด เพราะฉะนั้นจึงเป็นคนอ่อนน้อม ว่านอนสอนง่าย อย่าให้เป็นทริฎิมานะไปในทางที่ผิด จงประพาศตัวหันมาทางที่ชอบที่ถูกอยู่เสมอ เป็นนิมิตเกิด”

(.....)

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านบทประพันธ์ที่กำหนดแล้ววิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์ โดยเติมข้อความในช่องว่าง ตามประเด็นต่อไปนี้

ลีลาการประพันธ์หรือรสในวรรณคดี

ก. เสาวรจนี

ข. นารีปราโมทย์

ข. พิโรธวาที

ง. ศัลยาปึงคพิสัย

ข้อ ๑. นิจจาเจ้าวันทองน้องพี่อา พี่จำหน้าเนื่อน้องได้ทุกแห่ง
 นิจจาใจช่างกระไรมาแปลกแปลก เอมือคลำแล้วยังแคลงอยู่คล้าย
 เจ้าลิมนอนซ่อนพุ่มกระทุ่มต่ำ เต็ดใบบอนซ่อนน้ำที่ไรฝ่าย
 พี่เคี้ยวหมากเจ้าอยากพี่ยังคาย แขนซ้ายคอดแล้วเพราะหนุนนอน
 (ค. พิโรธวาที)

ข้อ ๒. โอ้ว่าปานฉะนี้พระพี่เจ้า จะโศกเศร้ารำจวนหา
 ตั้งแต่ไปแก้สงสัยมา ไม่เห็นขนิษฐาในถ้ำทอง
 พระจะแสนโศกสร้อยละห้อยให้ ร้อนราชหฤทัยหม่นหมอง
 จะดันดันคณคว่าเที่ยวหาน้อง ทุกประเทศเลื่อนท้องพนาลี
 (ง. ศัลยาปึงคพิสัย)

ข้อ ๓. เพดานดาดลาดล้วนกระจกงาม พระเพลิงพลามพร่างพร้อยสว่างพราย
 ตาข่ายแก้วปักกรองเป็นกรวยห้อย ระยะย้อยแวววามอร่ามฉาย
 (ก. เสาวรจนี)

เฉลยแบบฝึกหัดที่ ๔.๑ (ต่อ)

ให้นักเรียนอ่านบทประพันธ์ต่อไปนี้แล้วบอกว่าผู้แต่งใช้ภาพพจน์ชนิดใดบ้างพร้อมอธิบาย

ข้อ ๔.	วัชทะเลเทโส่จาน	รับประทานกับข้าวขาว
	เอื้อมเก็บบางดวงดาว	ไว้คลุกเคล้าชาวเกลือกิน
	ดูพูหอยเรียงระบำ	เต้นรำทำเพลงวังเวงสิ้น
	กึ่งก่ากึ่งกือบิน	ไปกินตะวันและจันทร์
	คางคกขึ้นวอทอง	ลอยล่องท่องเที่ยวสวรรค์
	อึ้งอ่าไปด้วยกัน	เทวดานั้นหนีเข้ากะลา
	ใส่เดือนเที่ยวเกี้ยวสาว	ชาวอัปสรนอนชั้นฟ้า
	ทุกจุลินทรีย์มีบา	เชิดหน้าได้ดิบได้ดี

(วัชทะเล : อังคาร กัลยาณพงศ์)

บทร้อยกรองนี้ใช้ภาพพจน์ ๒ ชนิด คือ อติพจน์ (การกล่าวเกินจริง) กับ บุคคลวัต (การสมมติให้สิ่งที่ไม่ใช่มนุษย์แต่แสดงกริยาอาการเหมือนมนุษย์ เช่น พู หอย กึ่งก่า กึ่งกือคางคก อึ้งอ่า ทำกริยา เต้นรำ บิน กิน ท่องเที่ยว เป็นต้น)

ข้อ ๕. “เขาคลอขลุ่ยครวญเสียงเพียงแผ่วผิว

ชะลอนิ้วพลิวผ่านจากมานหมอง

โอดสะอื้นอ้อยอิ่งทั้งทำนอง

เป็นคำพร้องพริ้งพรายระบายใจ....

เจ้าดอกเอยดอกขจรอาวรณ์ถวิล

นกขมิ้นเหลืองอ่อนจะนอนไหน

เขาวางขลุ่ยข่มน้ำตาว่าเหงใจ

ตอบไม่ได้ดอกหนาข้าคนจร”

(นกขมิ้น : เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์)

บทร้อยกรองบทนี้ดีเด่นในด้าน การสรรคำ คือมีการเล่นคำสัมผัสสระและสัมผัสอักษร และมีการใช้สัญลักษณ์ คำว่า นกขมิ้น หมายถึง คนร่อนเร่พเนจร

เฉลยแบบฝึกหัดที่ ๔.๑ (ต่อ)

คำชี้แจง ให้นักเรียนอธิบายว่าบทประพันธ์ต่อไปนี้มีลักษณะเด่นในด้านใด

ข้อ ๖. “เห็นจากจากแจกก้าน แกมระกำ
ถนั้ดระกำแกมจำ จากช้า
บาปใดที่โททำ แทนเท่า ราแม่
จากแต่คาบนี้หน้า พี่น้องคงนอม”

บทร้อยกรองบทนี้ดีเด่นในด้าน การสร้าคำ คือมีการเล่นคำพ้องเสียง ได้แก่คำว่า จาก หมายถึง ต้นจาก และจาก หมายถึง การพลัดพรากจากกัน

ข้อ ๗. “แล้วสอยดาวสาวเดือนที่เกลื่อนฟ้า
มาทำอาหารให้คนไร่สัน
พินนภาที่เห็นออกเป็นขึ้น
เอามาสินเย็บเป็นเสื้อเผื่อคนจน”

บทร้อยกรองบทนี้ดีเด่นในด้านการใช้ภาพพจน์ อติพจน์ กล่าวเกินจริง

ข้อ ๘. ทั้งหนาวลมหนาวพรมน้ำค้างหนาว

ไหนจะหนาวซากผาศิลาเย็น
ไอหนาวอื่นพอชื่นอารมณ์ได้
แต่หนาวใจยากแค้นนี้แสนเช้ง
ทั้งหนาวนอนไกลนุชสุดจะเย็น
ใครจะเป็นเหมือนหนึ่งข้าจะว่าจริง

บทประพันธ์บทนี้ดีเด่นในด้านการเล่นคำ โดยใช้คำว่า หนาว ซ้ำหลายครั้ง เพื่อเน้นความหมาย

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านบทประพันธ์ที่กำหนดแล้ววิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์ โดยเติมข้อความในช่องว่าง | ตามประเด็นต่อไปนี้

- ก. บรรยายโวหาร
- ข. พรรณาโวหาร
- ค. อุปมาโวหาร
- ง. เทศนาโวหาร

ข้อ ๙. “อนิจจาแสงเดือนส่องกระจ่างจับพระพักตร์อยู่เมื่อกี้ ก็จางซีดขมุกขมัวลง ท้องฟ้าสลัวมัวพยับครึ้ม อากาศเย็นเฉียบจับหัวใจ น้ำค้างหยดเผาะๆ เป็นหยาด น้ำตาแห่งสวรรค์ เกสรดอกกรักร่วงพรุเป็นสายสหัสธาราสรงพระพุทธรีระ จักจั่น เรไรส่งดงเสียงดูไม่มีแก่ใจจะทำเสียง ธรรมชาติรอบข้างต่างสลดหมดความค่นอง ทุกสิ่งทุกอย่าง แล้วจึงมีเสียงกระซิกๆ สะอื้นไห้แห่งพระภิกษุสงฆ์ ฝ่ายพวกมัลละ ก็ร้องไห้โศกแทบสิ้นสมถะ”

(ข. พรรณาโวหาร)

ข้อ ๑๐. “อีกประการหนึ่งชีวิตสังขารของมนุษย์ไม่ยั่งยืนยดยาวเหมือนเหล็ก เหมือนศิลา ถึงโดยว่าจะมีพ่อยู่ในขณะหนึ่งก็คงจะมีเวลาที่ไม่มีได้ในขณะหนึ่ง เป็นแน่แท้ ถ้าประพาศความชั่วเสียในเวลาที่มีพ่อยู่แล้ว โดยจะปิดบังซ่อนเร้นอยู่ ได้ด้วยอย่างหนึ่งอย่างใด เวลาไม่มีพ่อความชั่วนั้นคงจะปรากฏเป็นโทษติดตัว เหมือนเงาตามหลังอยู่ไม่ขาด เพราะฉะนั้นจึงเป็นคนอ่อนน้อม ว่านอนสอนง่าย อย่าให้เป็นทริฎมานะไปในทางที่ผิด จงประพาศตัวหันมาทางที่ชอบที่ถูกอยู่เสมอ เป็นนิจเถิด”

ง. เทศนาโวหาร

แบบทดสอบหลังเรียน ชุดที่ ๔

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกข้อที่ถูกที่สุดเพียงข้อเดียวแล้วทำเครื่องหมาย X ลงใน
กระดานคำตอบ

๑. การพลิกแพลงภาษาที่ใช้พูดและเขียนให้แปลกออกไปจากที่ใช้อยู่เป็นปกติก่อให้เกิดจินตภาพ หมายถึงข้อใด
 - ก. การสรรคำ
 - ข. การเรียบเรียงคำ
 - ค. ลีลาการประพันธ์
 - ง. การใช้โวหารภาพพจน์
๒. การสมมติสิ่งต่างๆให้มีกริยาอาการ ความรู้สึกเหมือนมนุษย์ หมายถึงข้อใด
 - ก. บุคคลวัต
 - ข. อุปลักษณะ
 - ค. อติพจน์
 - ง. สัทพจน์
๓. “บางระมาดมาดหมายสายสวาท ว่าสมมาดเหมือนใจแล้วไม่เหมือน
 แสนสวาทมาดหมายมาหลายเดือน มีแต่เคลื่อนแคล้วคลาดประหลาดใจ”
 ข้อใดไม่ปรากฏในคำประพันธ์ข้างต้น
 - ก. การซ้ำคำ
 - ข. การเล่นเสียงสัมผัส
 - ค. การเล่นคำพ้องเสียง
 - ง. การเล่นคำตรงกันข้าม

๔. “จากความวุ่นวายวู่วามสู่ความว่าง จากความมืดมาสว่างอย่างเจิดจรัส
จากความร้อนระอุเป็นเย็นนิรันดร์ ไม่รู้พลันพลิกเห็นเป็นความรู้”
คุณค่าด้านวรรณศิลป์ของบทประพันธ์ข้างต้นคือข้อใด

- ก. การเล่นเสียงสัมผัส
- ข. การซ้ำคำเน้นความหมาย
- ค. การเล่นคำหลากหลายความหมาย
- ง. การใช้คำที่มีความหมายขัดแย้งกัน

๕. “ฉับฉวยชกฉกซ้ำ ฉุกฉับ
โถมทุบทุบถองทับ ถีบท้าว
เตะตีต่อยุดดับ ตบตัก
หมัดหมู่เมงมอญม้าว ม้านเมื่อหมางเมน”

คำประพันธ์ข้างต้น ไม่ใช้กลวิธีการแต่ง ในข้อใด

- ก. การเล่นคำซ้ำ
- ข. การเล่นสัมผัสสระ
- ค. การเล่นสัมผัสอักษร
- ง. การเลียนเสียงธรรมชาติ

๖. “เจียบสัตร์จตุบทวิบาท ดาวดาษเดือนสว่างกระจ่างใจ
น้ำค้างตกกระเซ็นเย็นเยือกใจ สงัดเสียงคนใครไม่พูดจา
ไดยินเสียงฆ้องย่ำประจำวัง ลอยลมล่องดังถึงเคหา
คะแนนบ่อย่ามได้สามครา ดูเวลาปลอดห่วงทักทิน”

คำประพันธ์ข้างต้นใช้โวหารใดในการประพันธ์

- ก. อุปมาโวหาร
- ข. บรรยายโวหาร
- ค. พรรณนาโวหาร
- ง. สาธกโวหาร

๗. “ตกว่ากูหาเป็นเจ้าชีวิตไม่ มึงถือใจว่าเป็นเจ้าที่โรงโขน
เป็นไม่มีอาญาสิทธิ์คิดตั้งโดน เทียวทำโจรใจคะนองจองหงอนครัน
เลี้ยงมึงไม่ได้อายใจร้าย ชอบแต่เขี่ยนสองหวายตลอดสัน
แล้วกลับความถามข้างวันทองพลัน เออเมื่อมันฉุดคร่าพามึงไป”
คำประพันธ์ข้างต้นใช้ลีลาการประพันธ์ตามข้อใด

ก. เสาวรจนี
ข. นารีปราโมทย์
ค. พิโรธวาหัง
ง. สัลลาปึงคพิสัย

๘. “ใจน้องมิให้หมองอารมณ์หม่อม ไม่ตัดใจให้ตรอมเสนาหา
ถ้าตัดรักหักใจแล้วไม่มา หม่อมอย่าว่าเลยว่าคุณไม่คืบคิด”
คำประพันธ์ข้างต้นใช้ลีลาการประพันธ์ตามข้อใด

ก. เสาวรจนี
ข. นารีปราโมทย์
ค. พิโรธวาหัง
ง. สัลลาปึงคพิสัย

๙. “จอกแหนแพเสาสำเภาใหญ่ จะทอดถมเท่าไรไม่รู้ลึก
เหมือนมหาสมุทรสุดซึ้งซีก น้ำลึกเหลือจะหยั่งกระทั่งดิน”
คำประพันธ์ข้างต้นใช้โวหารภาพพจน์ชนิดใด

ก. อุปลักษณ์
ข. อุปมา
ค. สัทพจน์
ง. บุคคลวัต

๑๐. ข้อใดใช้ภาพพจน์แตกต่างจากข้ออื่น

ก. ลมระเริงลู่วิวพลีวระลอก สัพยอกยออดไม่ไปลือล่อง
ข. หางนกยูงระย้าเรียคลอเคลียน้ำ แพนดอกไม้ซ้อยซ่อยวิจิตร
ค. เห็นคล้ายปลาว่ายเฉยียนฉวัด ระลอกซัดลาดกระเซ็นขึ้นเต็นหยอย
ง. ฝ้าแหงนดูดวงแขชะเง้อพักตร์ เห็นจันทร์ซักรถร้อนเวหาเหิน

กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อน-หลังเรียน

ชื่อ.....เลขที่.....ชั้น.....

ข้อ	ก	ข	ค	ง
๑.				
๒.				
๓.				
๔.				
๕.				
๖.				
๗.				
๘.				
๙.				
๑๐.				

บรรณานุกรม

- เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์. (๒๕๕๗). *เพียงความเคลื่อนไหว*. (พิมพ์ครั้งที่ ๑๔). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- เปรมเสรี. (๒๕๔๐). *ขุนช้าง ขุนแผน ขุวรรณคดีไทยร้อยแก้ว*. (พิมพ์ครั้งที่ ๘). กรุงเทพฯ: รวมสาส์น
- เยาวลักษณ์ ขาติสุขศิริเดช. (๒๕๔๕). *เรียงถ้อยร้อยกรอง*. (พิมพ์ครั้งที่ ๓). กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- เสนีย์ วิลาวรรณ. (๒๕๔๗). *การเขียน ๒*. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- ศิลปากร, กรม. (๒๕๒๖). *ความรู้ทั่วไปทางวรรณคดีไทย ลิลิตพระลอ*. (พิมพ์ครั้งที่ ๑๗). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศิวกานท์ ปทุมสูติ. (๒๕๔๖). *บทกวีร่วมสมัย*. (พิมพ์ครั้งที่ ๒). กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- โวหารภาพพจน์ในวรรณคดีไทย. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก. http://www.baanjommyut.com/library_๒/quirky_image_in_thai_literature/index.html. [๒๕๕๗, กรกฎาคม ๗]
- โวหาร. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก. [http:// www.thaigoodview.com/library/studentshow/st๒๕๔๕/๕-๕/.../vohran.htm](http://www.thaigoodview.com/library/studentshow/st๒๕๔๕/๕-๕/.../vohran.htm) [๒๕๕๗, กรกฎาคม ๗]
- รสในวรรณคดีไทย. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก. <http://forum.o๒dual.com/index.php?topic=๑๖๕.๐.๒๕๕๗>, กรกฎาคม ๗]